nepriklausoma lietuva

Montrealis • 1971. IX 8 • Nr. 1262

LITUANIE INDEPENDANT • INDEPENDENT LITHUANIA • EST. 1941

Mr. J. Rugienius
19235 Beaverland Ave.
Detroit, Mich. 48219
USA

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

LKA

DARBŲ ANGOJE

Rugpiūčio 12 – tai lemtinga diena Vasario 16 gimnazijai. Nuo ankstaus ryto lietuvių darbo kuopos Schwetzingene vyrai, kuriem vadovauja VLB v-bos pirm. maj. J. K. Valiūnas, su savo žemkasiu rausė gimnazijos parke žemę, rovė kelmus – ruošė vietą, kurioje netrukus bus mūrinami pastato pamatai, augs sienos... Ilgai planuota, ilgai laukta Vasario 16 gimnazijos bendrabučio statyba buvo pradėta.

Pradėtam statyti trijų aukštų pastate galės gyventi mažiausiai 100 mergaičių ir berniukų. Atskiri kambariai numatyti bendrabučių vedėjams, ligoniams, bendram laisvalaikio praleidimui. Sklepe bus įrengta biblioteka su skaitykla, dušai, skalbimo ir džiovinimo galimybės ir kt.

Pradėtos statyti dalies kaina pagal dabartinius apskaičiavimus, sieks 850 000 markių. 400 000 markių duoda vokiečių federalinė ir Baden-Wuerttembergo vyriausybės. Ši statyba ir yra įdomi tuo, kad lietuviai pilnon savo nuosavybėn įsigyja pastatą už pusę kainos, o iš tiesų už dar mažesnį savo indėlį, nes galima tikėtis paramos taip pat ir bendrabučio įrengimui.

Gauta vokiečių vyriausybės parama yra trijų metų intensyvių derybų vaisius. Jau 1968 m. pradžioje buvo padaryti pirmieji naujo bendrabučio projekto škicai ir tų pačių metų spalio mėnesį įtikinti vyriausybės atstovai, kad naujas bendrabutis tikrai yra reikalingas ir gautas principinis jų paramos pažadas. Pati suma turėjo būti įplanuota į federalinės respublikos ir provincijos biudžetus ir pereinama visa atitinkama procedūra. 1971 metams užtikrinta parama pradžioje metų buvo sulaikyta, nes vyriausybė, dėl konjunktūrinių sumetimų, buvo dalį savo biudžeto užšaldžius – jų tarpe buvo ir mūsų bendrabučio statybai numatyti pinigai. Vyriausybė dėl taktinių sumetimų nepasakė tikslios datos, kada laikinai sulaikytais pinigais bus galima naudotis, bet visiems buvo aišku, kad tai įvyks antrame metų pusmetyje, nes yra visai neįmanomas dalykas, jog 30 % viso biudžeto būtų galutinai nubraukti. Dabar yra gautas pranešimas, jog numatyti pinigai jau gali būti išmokėti, todėl statyba nedelsiant ir buvo pradėta.

Su didesniais ar mažesniais pataisymais senoji pilis jau 17 metų tarnauja kaip bendrabutis. Tie metai nepraėjo be žymės. Atėjo laikas kapitaliniams remontams. Architekto apskaičiavimu, reikėtų apie pusės milijono markių ir tai būtų vistiek senas pastatas, kuris reikalautų tolimesnio taisymo. Tai ir yra viena iš priežasčių, kodėl Vasario 16 gimnazijos kuratorija, pritariant Vokietijos LB, apsisprendė statyti naują pastatą bendrabučiui. Kita priežastis buvo ta, kad yra pagrįstos vilties, jog dar pakankamai ilgai atsiras tėvų, kurie bus pasiryžę siųsti savo vaikus į lietuvišką gimnaziją.

Lietuviška mokykla su bendrabučiu mūsų sąlygose yra itin reikalinga, kadangi ji yra vienas iš svarbiųjų mechanizmų per kuriuos perduodamas tautinis auklėjimas už šeimos ribų.

Iš vienos pusės, gimnazija paruošia jaunuolius aukštajam mokslui arba

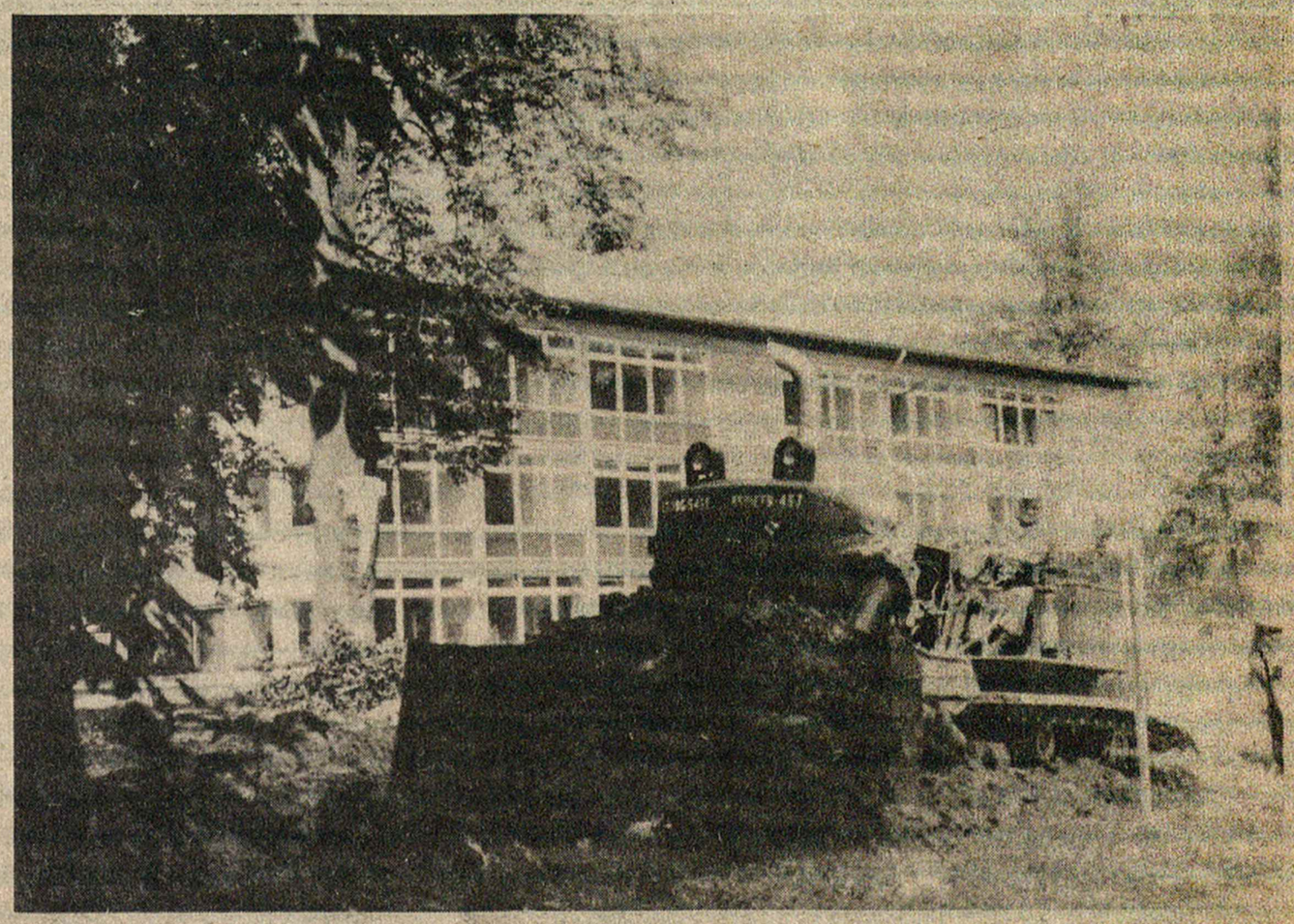

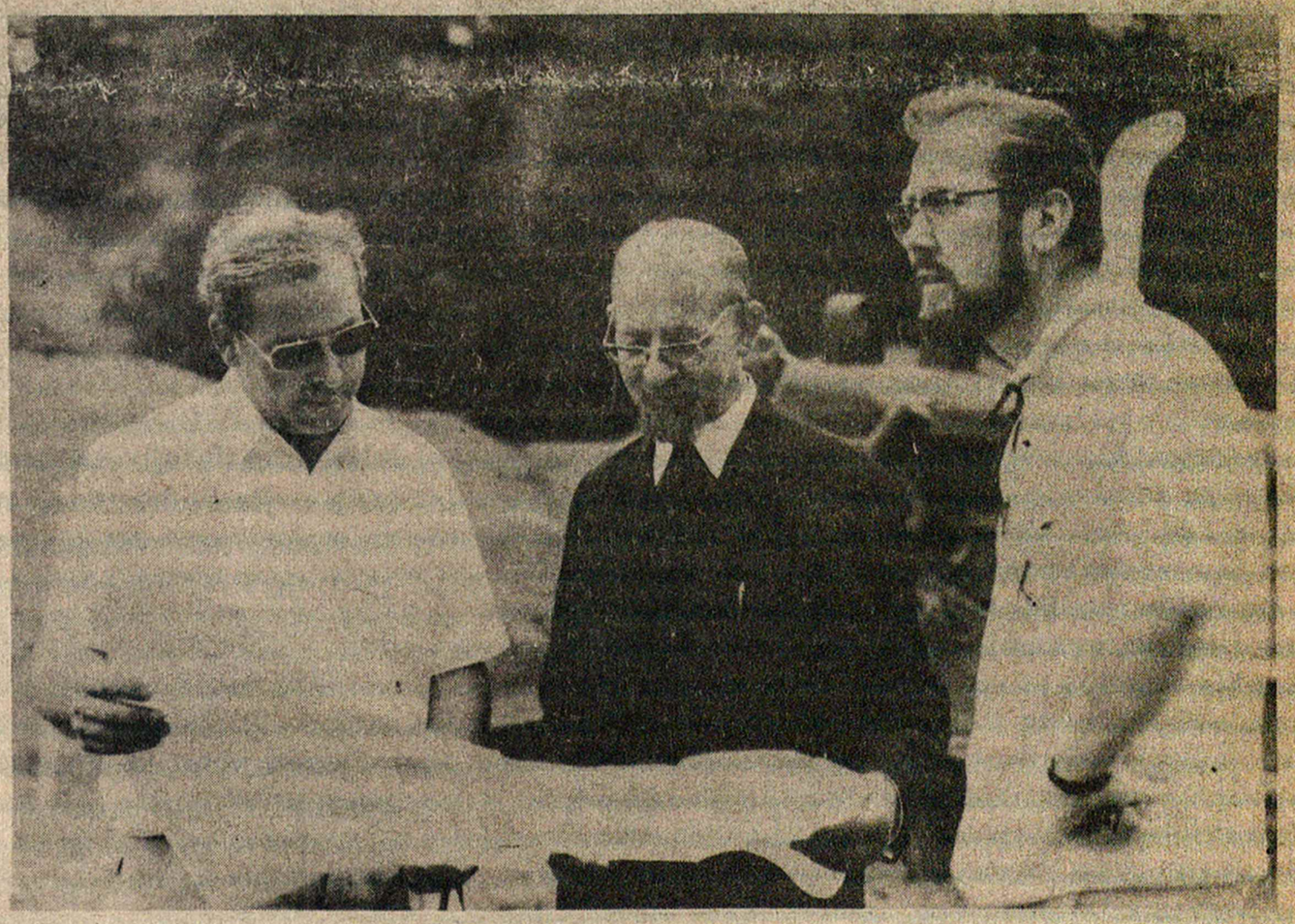

VASARIO 16 GIMNAZIJOJE PRASIDĖJO STATYBA. VIRŠUTINĖJE K. J. DĖDINO NUOTRAUKOJE – KASAMI NAUJOJO BENDRABUČIO PAMATAI. ŽEMUTINĖJE NUOTRAUKOJE – ARCHITEKTAS K. HUTTER, PINIGINIO VAJAUS VEDĖJAS TĖV. A. BERNATONIS IR GIMNAZIJOS KURATORIJOS REIK. VEDĖJAS V. BARTUSEVIČIUS.

įgalina juos stoti į įvairios rūšies profesinio pasiruošimo mokyklas, iš kitos pusės, jos lygiavertė funkcija yra išmokyti juos lietuvių kalbos ir literatūros, Lietuvos istorijos ir geografijos, perduoti jam tautinius papročius, muziką, lietuviškus galvojimo būdus – vienu žodžiu padaryti juos lietuvių bendruomenės nariais. Nėra taip, kaip kad kartais kai kas iš toliau piktai primeta jog Vasario 16 gimnazijoj mokomi vokietukai, bet čia lietuvių tėvų vaikams yra sudaroma tokia aplinka, kurioje jie turi galimybę pasidaryti tikrais savo tautos nariais.

Šita galimybe jau pradėjo naudotis ir Amerikos lietuviai. Iki šiol jų, tiesa, tesimokė tik 5, bet prasidedantiem naujiem mokslo metam jau yra priimtų 11 naujų ir yra vilties, jog kitais metais bus dar daugiau.

Siųsti savo vaikus į bendrabutį ir ypač dar į kitą kontinentą, tėvam yra tam tikra auka, ne visi jos imasi, ne visi supranta jos reikšmę. Bet atrodo, kad vis daugiau kam suteikia džiaugsmo, žinoti savo vaikus mokomus ir auklėjimus ramioje aplinkoje ir lietuviškoje dvasioje.

Vokietijos lietuvių bendruomenei Vasario 16 gimnazija atnešė daug naudos, perleidusi per savo rankas apie 800 jaunuolių. Be jų

KELIAMA I. 15 PSL.

DIENOS TEMOMIS

Verkšlenti apie užsienių lietuvių spaudos vargus išvirto jau beveik į įprotį. Skundžiamės ir dažnai tiesiog dejuojame, kaip sunku, svetur gyvenant, spausdinti, leisti ir platinti lietuvišką laikraštį ar žurnalą.

Iš tiesų nelengva. O priežastys yra gana paprastos. Spaudos darbas yra sudėtingas, spaudos technika reikalauja gerai paruoštų, o todėl ir atitinkamai atlyginamų specialistų, pašto, platinimo ir kitos išlaidos sudaro memažas sumas, vadinasi leidyba yra iš tikrųjų išlaidingas dalykas.

Tuo tarpu lietuviškos periodikos skaitytojai išeivijoje visiškai jau nėra tokie gausūs. Tur būt, niekas nebetikime tom kartais vis dar paskelbiamom žiniom, kad Amerikoje lietuvių esą daugiau kaip milijonas. Lietuvių kilmės gyventojų, lietuvių tėvų vaikų ir vaikaičių, be abejo, yra daugiau kaip milijonas, bet nejaugi mes juos visus rimtai galime laikyti lietuviais tikrąja to žodžio prasme? Lietuvišką kilmė žmogaus toli gražu dar nepadaro lietuviu, o tuo labiau lietuviško laikraščio skaitytoju.

Tikslių statistikos duomenų, žinoma, neturime, tačiau iš tikrųjų sunku prileisti, kad visame Vakarų pasaulyje yra daugiau kaip 45, o geriausiu atveju gal 50 tūkstančių galimų lietuviškos spaudos skaitytojų. Vadinasi, tas skaičius žmonių, kurių tarpe lietuviški laikraščiai ir žurnalai gali susirasti prenumeratorius, visiškai nėra jau toks didelis.

Tad faktas lieka faktu, kad lietuviškosios išeivijos spaudos ekonominis pagrindas nėra stiprus. Tur būt, nėra nė vieno lietuviško laikraščio ar žurnalo svetur, kuris galėtų galus su galais sudurti vien tiktai iš prenumeratos mokesčio ir skelbimų įplaukų. Visi leidiniai didesnę ar mažesnę savo išlaidų dalį yra priversti padengti iš kitų šaltinių — laisvanoriškų skaitytojų aukų, parengimų pelno, kartais iš nuosavoje spaustuvėje atliekamų atsitiktinių spaudos darbų, pagaliau ir iš leidėjų subsidijų, jei leidinys yra kokios nors išskirtinos ideologinės grupės organas.

Tad nenuostabu, kad ir Nepriklausoma Lietuva ekonomiškai sunkiai verčiasi, ir tuo šitas laikraštis iš esmės nesiskiria nuo kitų lietuviškų išeivijos leidinių. Tačiau pastaruoju metu Nepriklausoma Lietuva yra patekusi į išskirtinai sudėtingą finansinę padėtį, kurią čia bandysime truputį nušviesti.

Skaitytojai, be abejo, prisimena, kad prieš keletą metų NL įsigijo, tiesa, vartotas, bet iš tiesų geras spaustuvės mašinas. Deja, jomis NL ilgai pasinaudoti negalėjo. Spausdinant aukštutine spauda, vadinamuoju letterpressu, buvo reikalingi gerai paruošti specialistai — linotipininkai. Jų trūko, lietuvių linotipininkų rasti buvo neįmanoma, tad tuometinis laikraščio vyriausias redaktorius J. Kardelis kartu su NL spaudos bendrovės valdyba turėjo ieškoti skubios išeities, nes be linotipininkų laikraštis negalėjo būti leidžiamas. Buvo apsispręsta pereiti prie ofsetinės spaudos technikos, kuriai aptarnauti nebuvo reikalinga aukštų kvalifikacijų spaustuvininkų.

Palyginti, geromis sąlygomis pasisekė parduoti daugumą spaustuvės mašinų ir įrengimų, o už gautas lėšas įsigyti ofseto technikai reikalingi įrengimai, pirmoje eilėje elektrinės mašinėlės tekstui rinkti. Tai anuomet buvo, tur būt, neišvengiamas ir vienintelis įmanomas sprendimas, ypač turint omenyje, kad šiais laikais beveik visi riboto tiražo laikraščiai palaipsniui pereina prie ofseto.

Tačiau tos naujosios priemonės nebuvo naujos, o nuo to laiko praėjo keleri metai. Jau pats laikas pradėti svarstyti galimybes, kaip įsigyti naujas, gal dar patogesnes ir moderniškesnes priemones, nes turimosios jau artinasi prie savo naudingo amžiaus pabaigos. Turi būti rimtai apsvarstyta, ar nevertėtų įsigyti iš tikrųjų moderniškas priemones, idant būtų įmanomai sutaupomas žmogaus darbas, kuris, kaip visi žinome, sudaro itin didelę išlaidų dalį bet kokioje įmonėje.

Tad, trumpai kalbant, jau šiandieną reikia rimtai pagalvoti apie laikraščio ateitį, o tai ateičiai užtikrinti neišvengiamai teks Nepriklausomos Lietuvos leidyklą kapitalizuoti.

Spalio 2 d. bus NL spaudos bendrovės akcininkų susirinkimas. O ten juk ir yra tinkamiausia vieta tais reikalais rimtai išsikalbėti ir prieiti vienokios ar kitokios išvados. Redakcijoje gaunami atsiliepimai ir pats prenumeratorių skaičius aiškiai rodo, kad Nepriklausoma Lietuva lietuviškajai visuomenei yra reikalinga ir kad ji savo uždavinį atlieka. Dėl laikraščio būtinumo dviejų nuomonių iš tiesų nė negali būti — jis laukiamas, reikalingas ir būtinas. Vadinas, susirinkusiems NL spaudos bendrovės akcininkams teks labai atsakingas ir svarbus uždavinys: surasti būdus, kad Nepriklausoma Lietuva atsistotų ant stiprių techniškų ir finansiškų pagrindų, kurie užtikrintų jos ateitį.

Todėl labai laukiama ir pageidaujama, kad spalio 2 d. Montrealyje susirinktų kuo didesnis laikraščio akcininkų ir jo bičiulių būrys, kuriam teks išrinkti leidyklos vadovybę, kuri neišvengiamai turės įgyvendinti tuos planus ir uždavinius, kurie užtikrintų laikraščio tolimesnį leidimą.

Suprantama, kad įvairiuose kraštuose gyvenantieji akcininkai ne visi galės asmeniškai susirinkime dalyvauti. Tačiau lai susirinkime dalyvauja bent jų akcijos: negalintieji asmeniškai dalyvauti prašomi pasinaudoti šiame numeryje spausdinama įgaliojimo anketa ir įgaliti kitą asmenį už jį balsuoti.

Lėšų laikraščiui iš tikrųjų trūksta ir skubiai reikia. O NL 30 metų jubiliejaus proga juk būtų labai puiku, kad kuo didesnis skaitytojų būrys įsijungtų į dalininkų eiles ir įsigytų bent po vieną kitą akciją. Akcija kainuoja 10 dol., o akcininkas juk gauna sprendžiamą balsą spręsti mūsų visų laikraščio reikalus.

REM

IR GERAI, IR BLOGAI... nuomonės, laiškai, atgarsiai

DĖL SUPLOTOS VYTIES

Dail. Jurgis Juodis NL VIII.14 labai jautriai išreiškė (net sanksionuotą) apgailestavimą, dėl sudarkyto bei išniekinto Vyties, kaip mūsų tautos herbo, kuris skaitytojams nuolat pristatomas šio laikraščio pradžioje.

Matote, yra dvi išsigelbėjusių grupės: vieni gyvena praeities romantika, kiti — dabarties tikrove. Pastarųjų buitį labai logiškai simbolizuoja dabartinė lemties suplotoji Vytis. Išsivertus šios Vyties kūrėjo-dailininko nupieštąją simbolinę kalbą pažodžiui, gauname tokias tiesos liūdijimo reikšmes:

1. Žirgo bei raitelio avižų galvos, tai buvusi Lietuvos valdžia. 2. Kitų simbolinių galūnių nusmailėjimai — bendras jos nusismailinimas priešo naudai. 3. Raitelis krūtine ne žirgo kryptimi, bet frontu į publiką — paradinės kalbos bei deklaracijos: tauta gali būti rami... 4. Vietoj kardo (kairėje rankoje) suglaustas lietsargis, reiškia tos kinietiškos patarlės prasmę: lietus ant visų lygiai lyja, bet turtingieji turi lietsargius (bet dabartis jiems suglaudė)... 5. Dešinė ranka, vietoj laikyti kardą, įsikirtus į žirgo-tautos karčius, ant kurios jis patogiai jojo. 6. Nusmailintu pentinu persmeigtas paukščio akies (ateities) spindulys, reiškia — vilties nėra, nebent gražiai stilizuotos uodegos fontanėlyje... 7. Visa suplotos Vyties simbolika pavaizduota sklidinos taurės fone, kas reiškia, kad buvo geri laikai...

Tolimesni komentarai nereikalingi, ir šia prasme NL Vytis visiškai tvarkoj. Tai praeities klaidų simbolis arba, anot Juodžio, relikvija, nuolatos primenanti ateinančioms kartoms anų fatališkų klaidų nepakartoti.

Žinoma, simboliką (melo sąskaiton) būtų galima pakeisti, bet faktų ne.

Didžiuodamiesi dailininko Jurgio Juodžio čiurlioniška kūryba, norėtume sužinoti ir antrojo — tiesos bei realybės simbolio kūrėjo — pavardę, kuri išsigelbėjusios tautos daliai šiandien būtų labai reikšminga.

Alfonsas Giedraitis

CITATOS

BALTIEČIAI NORI LAISVĖS

JAV transporto departamento skyriaus vedėjas Stasys Bačkaitis The Washington Post rugpiūčio 17 d. laidoje spausdinosi su tokiu pasisakymu:

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

PANORAMA

BERLYNO SUSITARIMAS

JAV, Didž. Britanijos, Prancūzijos ir Sovietų Sąjungos ambasadoriai pasirašė susitarimą, kuriuo įteisinama ir apsprendžiama Vakarų Berlyno padėtis.

Susitarimu Sovietų Sąjunga įsipareigojo netrukdyti, bet visais atžvilgiais padėti keleivių susisiekimui ir prekių pervežimui tarp Vakarų Berlyno ir Vakarų Vokietijos.

Vakarų sąjungininkai susitarime pareiškė, kad Vakarų Berlynas nėra Vakarų Vokietijos dalis ir nėra Bonnos valdomas, bet miestas turi specialius ryšius su Vakarų Vokietija, o užsieniuose keliaujantieji Vakarų Berlyno gyventojai yra ginami Vakarų Vokietijos konsulatų. Sovietų Sąjunga Vakarų Berlyne atidarysianti savo generalinį konsulatą.

Susitarimo pasirašymas stebėtojų aiškinamas, kaip įrodymas, kad sovietai iš tikrųjų siekia įtampos sumažinimo Europoje.

SUMAŽĖJUSI IMIGRACIJA

Pirmųjų šių metų 6 mėnesių bėgyje į Kanadą atvyko 59.177 imigrantai. Praeitaisiais metais per tą patį laikotarpį į Kanadą atvyko 70.835 imigrantai, atseit, imigracija į Kanadą sumažėjo apie 17 nuoš.

Daugiausia imigrantų į Kanadą per pirmuosius šių metų 6 mėnesius atvyko iš JAV — 10.314. Iš Europos kraštų atvyko 26.626 ateiviai. Iš Estijos į Kanadą per tą laikotarpį atvyko 23 ateiviai, iš Latvijos — 2. Iš Lietuvos ateivių neatvyko. Iš Sovietų Sąjungos 61 imigrantas.

Kanados statistikos biuro duomenimis, Baltijos respublikų piliečių į Kanadą per pirmuosius 1971 metų 6 mėnesius atvyko septyni.

RIAUŠĖS TEBESITESIA

Riaušės, neramumai ir šaudynės tarp katalikų mažumos ir protestantų daugumos šiaurinės Airijos provincijoje tebesitęsia. Pogrindžio organizacija IRA, siekianti provinciją prijungti prie Airijos respublikos, sprogdina bombas ir iš pasalų dažnai apšaudo britų kareivius, kurie stengiasi provincijoje palaikyti tvarką.

Airijos respublikos vyriausybė Dubline apkaltino Didžiąją Britaniją, kad britų kareiviai 30 kartų peržengė valstybinę sieną ir pažeidė Airijos teritoriją. Dublinas pareiškė, kad tokių įvykių pasikartojimas gali būti labai kenksmingas taikai.

Visos Airijos primas kardinolas J. Conway viešai visų riaušininkų prašė "leisti įsigalėti taikai".

"DIDINGAS KENTĖJIMAS"

Japonijos finansų ministras Mikio Mazuta tikisi, kad japonai "didingai iškentės" ekonominius sunkumus ir išsivystys į "iš tikrųjų galingą valstybę". M. Mazuta pareiškė, kad dėl JAV priemonių susidariusi ekonominė krizė gali reikšti ekonominio augimo ir visuotinos gerovės pabaigą.

Po to, kai Japonija savo valiutą leido laisvai rinkoje susirasti natūralią vertę, Japoniją JAV-ėm įteikė diplomatinę notą, kurioje pageidaujama, kad Vašingtonas japonams taikytų tam tikrų lengvatų tarpusavės prekybos srityje.

Į panašius Kanados pageidavimus Vašingtonas vis dar neatsakė, nors manoma, kad JAV nesutiks Kanadai taikyti kokių nors išimtinų ekonominių lengvatų.

Kanados ministras pirmininkas P. E. Trudeau pareiškė, kad šią savaitę federalinė vyriausybė paskelbs priemones, kuriomis ekonomiškai bus paremiamos pramonės šakos ir atskiros bendrovės, labiausiai paliestos JAV specialaus 10 nuoš. importo mokesčio.

Kanados provincijų premjerai pageidauja, kad Kanada nuvertintų savo dolerį bent iki JAV dolerio lygio. Išimtį sudaro Kvebeko premjeras Robert Bourassa, kurio nuomone, susidarę ekonominiai sunkumai turėtų būti sprendžiami kitomis priemonėmis.

Trumpai

— Didž. Britanija bankų nuošimčius sumažino nuo 6 iki 5. Tuo siekiama skatinti gamybą ir mažinti nedarbą.

— Albertos provincijos rinkimuose laimėjo konservatorių partija. Naujuoju premjeru bus P. Lougheed.

— Prasidėjusiais mokslo metais Kvebeko studentams bus suteikiama daugiau kaip 40 milijonų dol. vertės valstybinių stipendijų ir paskolų. Praeitaisiais metais 51 tūkst. studentų Kvebeke susilaukė finansinės paramos iš provincijos įstaigų mokslui tęsti. Tai buvo beveik kas antras provincijos studentas.

— Kanados liberalų partijos studentų organizacija išleido pamfletą, nukreiptą prieš JAV prezidento Niksono politiką Kanados atžvilgiu. Pamflete taip pat kritikuojama liberalų vyriausybė, kad nepakankamai atsispiria prieš JAV ekonominę įtaką Kanadoje.

"Jūsų rugp. 7 d. pranešimas apie Simo Kudirkos bylą sovietinėje Lietuvoje dar kartą pabrėžia baltų tautų vargus sovietų-rusų dominacijoje. Nežiūrint to, kad jau praėjo daugiau kaip 30 metų nuo to laiko, kai šios trys nedidelės respublikos buvo jėga įjungtos į Sovietų Sąjungą, pasėkoje išdavikiškos Stalino-Hitlerio sutarties, šios trys tautos nenustojo kovoti už laisvę, ir jos tai darė tokiose sunkiose sąlygose, kuriom nėra paralelės istorijoje. Daugiau negu nuostabu matyti tebešviešiančius laisvės žiburius po to, kai 40 nuoš. gyventojų buvo išžudyta arba ištremta į Sibirą, kai šviesuomenė buvo visiškai išnaikinta, o į likusiąją gyventojų dalį buvo nukreipta komunistinė propaganda ir nuožmus teroras.

"Nesuprantama, kaip pasaulio sąžinė gali būti tokia abejinga baltų tautų šauksmui, tuo pačiu metu rodąnt rimtą rūpestį dėl laisvės tautų kituose žemynuose, kurios niekados neturėjo ir nesiekė savo valstybių. Pats laikas, kad tautų apsisprendimo teisė būtų vienodai taikoma visame pasaulyje.

"Baltų tautos nuolatos įrodo, kad jos nori būti laisvos ir kad jos to yra vertos. JAV turi moralę prievolę iškelti laisvės klausimą Rytų Europai aplamai ir ypač Baltijos valstybėse. Prezidentas Roosveltas tai iškilmingai pažadėjo 1940 metais. Apsisprendimo teisė buvo garantuota Jungtinių Tautų chartoje.

"Po 30 metų baltų tautos vis dar laukia. Viliuosi, kad nebeprasmiškai, ir viliuosi, kad tai nebus per vėlu".

SUVAŽIUOKIME PASITARTI

Šiais metais mūsų laikraštis švenčia 30 metų gyvavimo sukaktį. Anais nieko nežadančiais karo metais pradėtas leisti nedidelis žurnalo pavidalo laikraštis Nepriklausoma Lietuva, kuris be sustojimo per eilę metų, nežiūrint įvairių ūkanų bei pragriedrėjimų, arė plačią kultūrinę vagą Kanados ir laisvojo pasaulio lietuviuose.

Keitėsi skaitytojai, redaktoriai, bendradarbiai. Nemažą dalį jų vardus minint tenka apvesti juoduose rėmuose.

Mūsų mielųjų skaitytojų nemaža šeima užtikrina ir pateisina tolimesnį nelengvą spausdintojo žodžio uždavinį ir reikalingumą. Pirmieji steigėjai išėjo į darbą ne tam, kad, perdavę kitiems, patys atsisėstų pakelyje poilsiui. Didelė dalis pirmųjų tebedirba ir tebesirūpina iki šiai dienai.

NL spaudos b-vė su jos didžiuoju ugdytoju, amžinybėn išėjusiu ir didelę gyvenimo dalį paaukavusiu J. Kardeliu priešakyje, išaugo ir kartu užtikrino pastovesnę laikraščio ateitį. B-vės narių tarpe turime garbingų rėmėjų ir ugdytojų, kurie nemaža laiko ir lėšų paskyrė bendrąjam rūpesčiui.

NL b-vės akcininkai yra tikrieji laikraščio savininkai ir rėmėjai. Kas du ar trys metai kviečiami suvažiavimai, renkami valdomieji organai ir aptariami tolimesni laikraščio leidimo rūpesčiai.

Taip jau likimas lėmė, kad dabartinė valdyba per eilę metų tebedirba be atostogų ir be pasikeitimų. Akcininkams tektų pagalvoti apie naujų žmonių įtraukimą ir apie naujų, geresnių kelių paieškojimą. Todėl v-bos posėdžiuose buvo nutarta, dar šiais metais spalio 2 d. Montrealyje kviesti akcininkų suvažiavimą mūsų laikraštyje skelbiamai dienotvarkei svarstyti.

V-ba, atsižvelgdama į didelį akcininkų pasiskirstymą po Kanados, Amerikos ir kitus žemynus, vistiek maloniai prašo vienokiu ar kitokiu būdu dalyvauti patiems arba siųsti įgaliavimus pasirinktiems, Montrealyje gyvenantiems akcininkams, pažįstamiems arba dabartiniams v-bos nariams. Kiekvieno paramos v-ba yra labai reikalinga.

NL b-vės, kaip ir kitų patriotinių grupių tremtyje, pagrindinis uždavinys ir tikslas: sujungtomis jėgomis ir pastangomis išlaikyti spausdintąjį žodį išeivijoje, o per jį gyvinti Lietuvos laisvinimo bylą tarptautinėje plotmėje, lietuvių bendruomenėje ir pačioje pavergtoje tėvynėje. Todėl aktyvus NL b-vėje dalyvavimas nėra siauros grupinės ambicijos reikalas. Tai yra tradicinė, šventa kiekvieno lietuvio pareiga savo tautai.

Iš anksto dėkoju už nuoširdų ir bičiulišką dėmesį.

L. Girinis-Norvaiša,
NL b-vės pirmininkas

NL POKALBIS

NESUVOKIAMA BENDRUOMENĖS ESMĖ • NEAPVALDOMAS INDIVIDUALIZMAS • CHRONIŠKA "POLITIKOS" LIGA • – VLIKO VAIKAS • BENDRUOMENĖ TOKIA, KOKIE MES PATYS • KIEKVIENAS SAVAIP IŠ PROTO KRAUSTOSI

Šią savaitę pradedame spausdinti seriją pokalbių, kuriuos NL redakcija padarė su eile žinomesnių, o atskirais atvejais gal ir mažiau žinomais lietuvių išeivijos atstovais.

Redakcija šiais pokalbiais nesiekia patiekti sausą klausimų-atsakymų žaidimą, bet stengiasi su pašnekovais išvystyti tikrą pokalbį, kurio metu būtų argumentuojama, net diskutuojama ir ryškinamos nuomonės. Todėl kai kurie NL keliami klausimai nebūtinai bus itin "diplomatiški", kartais jie pokalbininkui gali būti ir truputį "nepatogūs", tačiau, antra vertus, pokalbininkas visuomet juk turi teisę į iškeltą klausimą visiškai neatsakyti.

Pirmasis NL pokalbininkas yra Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininkas Stasys Barzdukas. 1928 m. baigė Vytauto Didžiojo universitetą Kaune ir nepriklausomybės metais mokytojavo. Vokietijoje buvo Eichstaetto lietuvių gimnazijos inspektorius. JAV aktyviai dalyvauja bendruomeninėje veikloje nuo 1952 metų. Spaudoje bendradarbiauja nuo 1924 m., daugiausia spausdindamasis katalikiškoje ir specialioje spaudoje.

NL: Pastaruoju metu įsisiūbavo diskusijos dėl Bendruomenės veiklos rėmų lietuvių išeivijoje. Ypač Naujienos, bet ir kai kurie kiti leidiniai kartais labai aistringai aiškina, kad Bendruomenė JAV teturėtų rūpintis lituanistiniu švietimu ir kultūrine veikla, politiką palikdama kitoms organizacijoms ir institucijoms.

Mums, Kanadoje leidžiamam laikraščiui, gal būt, nederėtų, kaip kad sakoma, "kištis į svetimos valstybės vidaus reikalus". Tačiau, antra vertus, Bendruomenė gi nėra vietinio pobūdžio organizacijėlė, bet visuotinė jungtis, kuri apima arba bent turėtų apimti visus svetur gyvenančius lietuvius.

Kituose kraštuose, pvz., Vokietijoje, Australijoj arba ir Kanadoj, juk savaime suprantama, kad Bendruomenei tenka ne tik kultūrinis darbas, bet ir politinė veikla.

Iš šito prieštaravimo ir išplaukia mūsų klausimas: kokia PLB valdybos pažiūra — ar Bendruomenė yra tik kultūrinė, ar visuotinė, t.y., kultūrinė ir politinė organizacija ir ar aplamai logiška skirtingus mastelius taikyti atskirų kraštų Bendruomenėms?

SB: Visų pirma nuoširdžiai džiaugiuosi Nepriklausomos Lietuvos rodomu Bendruomenei dėmesiu. Nors jos klausimais jau daug prirašyta bei prikalbėta, tačiau Dievo įsakymus prisimenam kasdien. Ką juose reiškia mylėk artimą kaip pats save, gerbk savo tėvą ir motiną, nežudyk, nemeluok, mums tokią pat reikšmę turi Lietuvių Chartos įpareigojimai — lietuvis lieka lietuviu visur ir visada, lietuvių kalba lietuviui yra tautinė garbė ir stipriausias tautinės jo bendruomenės ryšys, lietuvis kuria lietuvišką šeimą, remia lietuvišką mokyklą, sudaro sąlygas tautinei kultūrai, kuria ir palaiko lietuvių draugijas, remia spausdintą lietuvišką žodį, brangina savo tautos praeitį ir tautinius papročius, ugdo tautinį solidarumą, pagaliau rūpinasi nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymu.

Šiems tautiniams savo uždaviniams vykdyti pasauly pasklidę lietuviai ir buriasi Pasaulio Lietuvių Bendruomenėj. Tad ar gali būti kokia nors kalba apie Bendruomenę, kaip "vietinio pobūdžio organizacijėlę"? Toks galvojimas tėra grynų gryniausias nesusipratimas — Bendruomenės esmės ir paskirties nesuvokimas.

NL: Nejaugi dar dabar yra daug užsienio lietuvių, kurie iš tikrųjų nesupranta Bendruomenės idėjos ir esmės?

SB: Deja, tokių lietuvių yra. Bet tokių buvo ir pačią nepriklausomą Lietuvą kuriant: ne vienas dairėsi į Maskvą, Varšuvą ar Berlyną, netrūko pastangų "atsiskirti" nuo Kauno (prisiminkim, pvz., Perlojos ar Raseinių "respublikų" kūrimą) ir kt.

Kai turim Lietuvių Chartą, kai turim jos dėsniais paremtą PLB konstituciją, kai turim pagaliau ir pačią Pasaulio Lietuvių Bendruomenę su jos idėja tikinčiais ir jai lojaliai bei nuoširdžiai dirbančiais žmonėmis, tai vis ieškoti "naujų amerikų" reiškia ne ką kitą, kaip neapvaldomą individualizmą, nenorint pripažinti, kad organizuotoji mūsų Bendruomenė remiasi prigimtine mūsų bendruomene, kurią suformavo mūsų kalva, praeitis, papročiai bei tradicijos, bendras gyvenimo būdas ir kiti veiksniai.

NL: Kas gi tada sudaro didžiausią kliūtį, trukdančią Bendruomenei būti iš tikrųjų visuotinai priimta?

SB: Didžiausia kliūtis Bendruomenės kelyje yra "politika", mūsų atsivežta iš tėvynės ir svetur mus skaldanti. Šios "politikos" tiesiog chroniška liga yra apsikrėtę kai kurie JAV lietuvių laikraščiai, dėl to ir nepriklausoma Lietuva ligi šiol neturi visiems lietuviams priimtinų savo prezidentų, o tik partinius prezidentus, dėl to ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenė negali tapti ta jungtimi, kuri burtų krūvon visus laisvuosius lietuvius, siekiančius išlaikyti bei ugdyti savo tautybę, kalbą, savo tautines bei valstybines tradicijas, besirūpinančius laisvos Lietuvos atkūrimu.

Kai Bendruomenė vykdo tai, kas yra kiekvieno lietuvio šventa pareiga ir uždavinys, "politika" jai priekaištauja, kam ji kišasi "ne į savo reikalus", lyg Lietuvos laisvės reikalai būtų kieno nors išimtinis monopolis. Ar reikia įrodyti, kad bendruomeninio savo gyvenimo negalim pagrįsti monopoline sistema? Jam tvarkyti reikia demokratinės dvasios ir demokratinių metodų.

NL: Bent teorijoje Bendruomenės organai neturėtų būti sudaromi partiniu pagrindu, statutuose partijos aplamai nenumatytos. Tačiau ne paslaptis, kad tiek periferijų, tiek ir centrinių organų rinkimuose atskiros partijos tam tikrą vaidmenį vaidina, kai kurios valdybos būdavo kai kurių partijų žmonių dominuojamos. Pavyzdžių yra apstu.

Štai, eilę metų Adelaidės apylinkės valdybą Australijoje sudarydavo gerai organizuoto vietinio LAS skyriaus išstatyti kandidatai. Eilę metų Vokietijos LB krašto tarybos ir valdybos daugumą sudaro vad. frontininkai. Tai pačiai partijai artimi žmonės juk dominuoja ir JAV LB centro valdyboje. Pagaliau ir Jūs pats juk esate Lietuvių fronto bičiulių žinomas narys.

Ar partijų ignoravimas statutuose kartais nelaikytinas tik formaliu tuščiažodžiavimu, neturinčiu daug bendro su gyvenimiška kasdienybe?

SB: Čia yra paliestas mūsuose jautrus ir iš dalies kontroversinis klausimas, kurį atviriau aiškintis naudinga.

Turiu pastebėti, kad aš pats nei prie Lietuvių Chartos, nei prie Laikinųjų PLB santvarkos nuostatų savo pirštų nesu prikišęs. Kaip žinom, tai yra Vliko kūriniai. O Vliką, be mūsų kovos sąjūdžių, sudaro politinės

STASYS BARZDUKAS

mūsų srovės, vienos partijų vardą prisiimančios, kitos šio vardo vengiančios. Tačiau Vlikas iš esmės yra politinė mūsų institucija, o politikai srovė ar partija yra būdinga apraiška. Todėl arti tiesos yra tvirtinimas, kad Bendruomenę sukūrė partininkai. Reikia sutikti, kad tai buvo tikrai plataus žvilgsnio asmenybės, kurioms rūpėjo lietuvių tautos ateitis ir jos išeivijos likimas. Tad šia proga pakartoju savo tvirtinimą, jau anksčiau sakytą: jei ir nieko kito nebūtų padaręs, Vlikas jau vien Bendruomenės sukūrimu pasistatė išliekamos reikšmės paminklą.

NL: Ar Bendruomenė ilgainiui kartais nenuėjo skirtingu keliu, negu jos kūrėjai numatė?

SB: Bendruomenė, kaip sakau, yra Vliko vaikas. Vlikas jai nurodė ir veiklos dvasią. Ji išskiria partinį reiškimąsi.

Čia noriu pacituoti porą a. a. prel. Mykolo Krupavičiaus, Vliko buv. pirmininko, pasisakymų, duotų jo 1950 metų leidiny "Pasaulio Lietuvių Bendruomenės keliu". Štai, vienas:

"PLB organai negali pasidaryti tos ar kitos partijos ekspozitūra. Partijos su savo partiniais tikslais PLB organuose neturi darbo... Kas PLB organuose pamėgintų jos uždavinius siaurinti ir vesti siaurą partinę politiką, būtų PLB-nei kenksmingas. Ne į visas PLB organų vadovybes paklius visų partijų žmonių, bet dėl to PLB visuotinumas neigti nebūtų pagrindo".

O antras pasisakymas, imtas M. Krupavičiaus iš Tremties 4 n-rio, dar kietesnis:

"To delsimo, atidėliojimo ir net slepiamo nenoro (jungtis Pasaulio Lietuvių Bendruomenėn) šaknys glūdi per daug aiškiame politiniame užkietėjime. Yra žmonių, kurie į viską mėgsta žiūrėti pro partinę prizmę. Tokie tiesiog negali suprasti, kaip gali būti organizacija, kuri nebūtų nudažyta viena ar kita spalva. Jei ir toliau kiekviena pastanga mūsajame gyvenime bus bandoma užmarinuoti partiniame marinade — šiuo keliu einant greičiau bus išsiskirstyta, užuot tautai gyvybiniuose reikaluose gelbėjus susijungti... Jei jau politinis susiskaldymas kai kuriuose visuomeninio gyvenimo plotuose yra suprantamas ir pateisinamas, tačiau žinotina, kad ne į visas šventyklas ant šio žirgo jojantieji priimami. Pasaulio Lietuvių Bendruomenę mes kaip tik norėtume pavadinti šventykla, į kurią uždrausta įeiti su partinėmis maldaknygėmis, nes šioje šventykloje tėra tik viena malda: lietuvybė".

Gerai visi žinom, kokią vietą partiniame mūsų gyvenime M. Krupavičius turėjo. Niekas neabejojame, kad jis taip pat labai gerai partinį mūsų gyvenimą pažino. Tad, kai rašė čia mano cituojamus žodžius, jis žinojo, ką darė. Gali kai kam šie jo žodžiai patikti, gali kai kam ir nepatikti, bet jie yra istorinis Bendruomenės gyvenimo faktas, pro kurį negirdomis praeiti negalima.

NL: Bet ar toks nepartiškumas yra gyvenimiškai realus, kai eilė veiklių bendruomenininkų vis dėlto yra partijų ar srovių nariais?

SB: Turime faktą, kad partinis Vlikas kūrė nepartinę ir nesrovinę Bendruomenę, nes nepartiniai ir nesroviniai yra lietyvybės ir Lietuvos laisvės reikalai, kuriais rūpintis privalu, M. Krupavičiaus žodžiais, "bendrai visų lietuvių organizacijai".

Iš tikrųjų Bendruomenei priklausom visi: organizuotieji ir organizacijoms nepriklausantieji, sroviniai ir besroviai, partiniai ir nepartiniai. Apimdama "visus" lietuvius, Bendruomenė yra visuotinė. Tai reiškia, kad bendrumo pradas joje persveria partiškumo pradą. Tai ir išryškina M. Krupavičius: vietoj partinio siaurumo ir uždarumo jis deda tautinį bendrumą, pabrėždamas, kad kaip tėra viena lietuvybė, taip tegali būti viena tautinė lietuvių bendruomenė su vienais, taip pat visuotiniais jos organais.

NL: Ar srovinė arba partinė skaida demokratinėje visuomenėje neturėtų būti savaime suprantamas reiškinys, išreiškiantis natūralią nuomonių ir pažiūrų įvairybę?

SB: Politinių partijų ir srovių nesmerkiu. Jos savo vietoj. Tekalbu apie pastangas pakilti virš "savų partijų egoistinių reikalų". Šiuo keliu nuėjo M. Krupavičius, Juozas Bačiūnas ir kiti plačiau pajėgę žvelgti mūsų veikėjai.

J. Bačiūnas III PLB seime 1968 m. New Yorke, pvz., kalbėjo: "Man malonumas prisidėti prie šio bendro, nesrovinio ir nepartinio lietuviško tikslo, tai buvo nuolatinis įkvėpimas ir net protarpiais gaivus atsijauninimas. Kol nukeliausiu į atostogas, iš kurių niekas negrįžta, aš ir ateity stengsiuosi tą darbą pagal išgales tęsti".

Būdinga, kad po M. Krupavičiaus ir J. Bačiūno mirties ir partinė mūsų spauda pabrėžė, jog jie buvo per dideli, kad būtų užsidarę vien savo srovėse. Jie buvę išplaukę į antsrovinius vandenis, savo tikslu laikydami tautinę bendruomenę, jungiančią visas sroves ir gerbiančią kiekvieną lietuvį, jei tik jam rūpi lietuvių tauta ir Lietuva. Tokie partinės spaudos pasisakymai paliudija, kad Bendruomenė yra pasirinkusi teisingą kelią.

NL: Tačiau faktas, juk lieka faktu, kad partinis atspalvis Bendruomenės veikloje vienur daugiau, kitur mažiau yra jaučiamas...

SB: Bendruomenė yra tokia, kokie mes esam patys. Joje atsispindi mūsų pačių dorybės ir ydos. Ten, kur į jos darbą įsijungia platesnio žvilgsnio ir didesnio masto žmonės, ji klesti. Ten, kur tokių žmonių pritrūksta, ji suvargsta ir vegetuoja. Bet tvarkydamasi demokratiniu pagrindu, Bendruomenė stengiasi visur sudaryti sąlygas visiems į jos gyvenimą ir darbą įsijungti.

Jos organai sudaromi rinkimų būdu, ir kiekvienas gali būti renkamas. Bet rinkimai yra susiję su atranka. Paprastai linkstama balsuoti už tuos, kurie yra populiaresni, kurie aktyviau pasireiškia savo darbu, kurie kitų dėmesį patraukia savo siekimais ir t. t. Nėra kokia paslaptis, kad kai kuriuose kraštuose Bendruomenės gyvenimui ir darbui daugiausia žmonių duoda Jūsų minimi frontininkai. Tad natūralu, kad jų daugiau išrenka ir į bendruomeninius organus (toli gražu ne visi kandidatuojantieji čia patenka).

Bet ar dėl to reikėtų juos barti, koneveikti ir diskriminuoti, kaip kad kai kurie partiniai mūsų laikraščiai sistemingai daro? Tai ne demokratinės, bet diktatūrinės nuotaikos. Antra, negi iš tikrųjų tikim, kad frontininkai yra tokie gausūs ir galingi, jog sudarytų LB rinkimuose dalyvaujančiųjų absoliutinę daugumą. Ar nėra čia mitas, sukurtas tariamu frontininkų baubu gąsdinti?

Darbo Bendruomenėje visiems iki kaklo, ir viskas kitaip atrodytų, jei visų pirma darbas, o ne pasirodymas rūpėtų.

NL: Kaip asmeniškai suderinate savo priklausymą srovinei organizacijai, atseit, savo partiškumą, su Jūsų išreikštais Bendruomenės antpartiškais principais?

SB: Teisingai anksčiau pastebėjote, kad esu LFB "žinomas narys". Taigi partinis, nors patys LFB save laiko sambūriu. Galėjau užsidaryti vien sambūrio ribose, kaip kad yra ne vienas padaręs. Man ir čia darbų būtų netrūkę. Bet tai būtų buvęs atsisakymas sambūrio tikslų:

"Žmogus pačia savo esme yra apspręstas būti drauge su kitais. Ir šis buvimas reiškiasi bendruomeninėmis formomis. Buvimas drauge asmens ne tik nenaikina, bet jį ištobulina, išskleidžia jo visuomeninę pusę. Pilnutinis asmens išsivystymas yra galimas tik bendruomenėje. Todėl demokratija ima asmenį ne atitrauktą nuo kitų, ne vienišą, bet gyvenantį bendruomenėje, siekiantį bendrosios gerovės ir atsakingą už savo veiklos lauką" (Į pilnutinę demokratiją).

NL: Kokios aplinkybės nulėmė, kad taip veikliai įsijungėte į bendruomeninį darbą?

SB: Lietuvoje pagrindinį dėmesį skyriau mokyklai, svetur mokytojo darbo teko atsisakyti. Gyvenimo bėgius perjungiau į aukščiau paminėtą bendrąją lietuvių išeivijos gerovę, ir man atrodė, kad dėkingiausias sąlygas sudaro Bendruomenė, pirmąjį savo egzaminą labai gerai išlaikiusi Vokietijos tremty.

Penkerius metus pirmininkavau JAV LB Clevelando apylinkei. 1955 išrinktai pirmajai JAV LB tarybai atrodė, kad galiu taip pat pirmininkauti ir JAV LB centro valdybai. Pirmininku išbuvau dvi kadencijas. Po to buvau vienos kadencijos JAV LB tarybos prezidiumo pirmininku. Buvau taip pat išrenkamas PLB seimų atstovu.

NL: Kone šešerius metus buvote PLB valdybos vykdomuoju vicepirmininku, o 1969 metais tapote, kaip kai kas kad sako, "lietuviškosios išeivijos prezidentu", atseit, PLB valdybos pirmininku...

SB: Kai 1963 vykau į PLB Toronto seimą, buvau nusiteikęs išlaikyti status quo: palikti dr. Juozo Sungailos pirmininkaujamą PLB valdybą Kanadoje. Bet netikėtai Toronte iš V. Adamkaus gavau Juozo J. Bačiūno laišką: jei aš kandidatuosiąs į PLB valdybą, tai taip pat kandidatuosiąs ir jis, Bačiūnas. Išrinkimo atveju jis skirsiąs PLB valdybos veiklai stambią sumą pinigų.

Mane ypačiai domino dar ir trečia galimybė:

KELIAMA I, 6 PSL.

al gimanto skiltis

DEMONSTRACIJOS PRIEŠ LIETUVIUS UKRAINOJE

Nebūtinai tai reikštų kokį nors atoleidį sovietinėje vidaus politikoje, greičiausiai tai tik taktikos keitimas. Tokia išvada peršasi, kai pradedi analizuoti kai kuriuos sovietinio gyvenimo reiškinius.

Štai, kad ir žydų tautybės asmenų demonstracijos Maskvoje, Leningrade, Rygoje ar Vilniuje. Tegu tai būta negausių, neefektyvių įvykių, bet faktas, jog jei iki šiol nebuvo girdėta apie represijas ir demonstravusiųjų nubaudimą, regis, šį bei tą jau sako.

Čia turimomis žiniomis, milicija su demonstrantais, įsibrovusiais į viešuosius pastatus (teismo rūmai, paštas), buvo gana švelni, nenaudojusi brutalios fizinės jėgos. Gal padėtį išgelbėjo mintis, kad visą tuoj pasieks Vakarų spaudą.

Taip ir atsitiko. Bendrasis dėmesys, dalinai gal ir opinija pakrypo sovietų naudai, bent jau ta prasme, kad, va, žiūrėk, ir Sovietijoje galimi bent šiokie tokie desidentiniai pasireiškimai. Dar daugiau klaustukų sukėlė poeto E. Jevtušenkos garsūs išpuoliai, nukrepti prieš sovietinį establišmentą viešai — net ir literatūriniame leidiny. Vaidyba, nuoširdumas ar gabiai surežisuota, savų tikslų siekianti akcija?

Kas žino? Bet kontroliuojamoje visuomenėje ir tokioje pat spaudoje juk viskas galima. Tikrųjų užkulisių nežinant, galima tik spėlioti. Tuo tarpu Vakaruose vieni garbins ir padangėsna kels Jevtušenkos drąsą ir didvyriškumą, kitiems sarkastiškai numojant ranka to poeto pusėn: klaunas ir tiek...

Stengiantis sovietinę kasdienybę ir visus prajovus stebėti lietuviškomis akimis, kiekviena naujenybė savotiškai nuteikia ir verčia daryti tam tikras išvadas, nors nebūtina jas tuoj pat ir viešai skelbti, laukiant tolimesnės įvykių eigos ir daugiau informacijų. Tačiau negalima nepaminėti Lietuvoje besilankiusiųjų ir iš ten atvežtų kai kurių žinių. Štai, pvz., ten plačiai kalbama, jog sovietinės oro linijos skraidančiajam personalui visada daug rūpesčių teikia lietuvių tautybės keleivių buvimas lėktuve. Tik patyrus, kad kabinoje "litovcų" nėra, palydovės lengviau atsikvepia ir su šypsena pradeda keleiviams dalinti saldainius ir gėrimus. Lietuvių ir žydų buvimas kelia rūpesčio ir nepasitikėjimo bangą lėktuve.

Kalbama ir apie nesenas vilniškio lietuviško ansamblio gastroles Ukrainoje. Vieno tokio koncerto metu prie pastato vaikščiojo būrelis pikietuotojų su plakatais, kuriuose buvo išrašyti šūkiai, maždaug reiškiantieji: "Lietuviai, važiuokite namo, jūsų Brazinskai ir Simokaičiai daro negarbę ir nešlovę visoms tarybinėms tautoms..."

Apie Kudirkos šuolį, išskyrus lakonišką žinutę jį nuteisus, Sovietijoje nieko nežinoma. Kitu atveju, tarybiniai patriotai Ukrainoje jo vardą būtų prisegę prie tų minėtų piketų.

Piketavimo faktas rodo, kad kas dar vakar Sovietijoje buvo nepopuliaru ir draudžiama, šiandien, tegu ir tyro sovietinio patriotizmo vardu, jau toleruojama ir leidžiama. Ar tai reikštų platėjančius sovietinių piliečių horizontus, dar būtų per anksti spręsti. O gal tai tik paveikti reklama užsieniui ir lengvatikiams?

Kiekvienu atveju, ar demontracijos prieš "brolišką respublikų" gastroliuojančius menininkus kartais nelaikytina šiokia tokia staigmena?

Europa jaunom akim

Skautai ir skautės iš visos šiaurinės Amerikos išvyko iš Toronto aerodromo liepos 9 d. vakarą. Baimė skristi padidėjo, kai lėktuvas pakilo į aukštybes ir kai atsidūrėm virš Atlanto pakeliui į senutę Europą. Bet įsijungus į skautiškas dainas, skambius armonikos ir gitaros tonus, visai pamiršau apie lėktuvą ir stengiausi kuo daugiau susipažinti ir įsijungti į šią bendrą šeimą, su kuria teko gyventi tris trumpas bet įspūdingas savaites.

Taip išdykaudami ir linksmindamiesi pasiekėme Londoną. Miestas, kuriame radome ponų aukštas kepures ir Picadilly Circus hipius iš viso pasaulio. Šiame mieste daug kas visiems buvo įdomu ir visko mes nespėjome aplankyti. Įspūdinga buvo pamatyti Westminster rotušę, senąjį Londono Towers tvirtovę, didingus parlamento rūmus ir kaip visur dideles apšviestas krautuves.

Važiuodami autobusais plačiomis gatvėmis, vaikščiodami kaimelių šunkeliais, per dvi dienas Londone ir jo apylinkėse aplankėme nemažai, bet ir išgyvenom įdomių ir keistų įvykių. Pirmiausia, Londono gatvių ir judėjimo taisyklės mums visiems apsuko galvas. Juk ten automobiliai važiuoja skirtinga kryptimi – kaire gatvės puse. Taigi pirmoji baimė kilo, kai visiem pasirodė, kad susidursime su kitu automobiliu. O vaikščiodami Londono gatvėmis kelis kartus beveik sukėlėme nelaimes: mes einam per gatvę, saugiai žiūrėdami dešinėn, o automobiliai cypdami stoja kairėje.

Iš aerodromo mus visus nuvežė už Londono į kaimelį, vadinamą Epsum. Ten mes apsistojom studentų namuose. Apylinkė buvo rami ir graži. Gamta truputį priminė mūsų Kanadą. Netoliese ant aukšto kalno buvo aviacijos paminklinis baltas pastatas, ant kurio sienų buvo įrašyti žuvusių karių vardai. Jis buvo apsodintas visokių rūšių gėlėm. Iš ten matėme gražius apylinkių vaizdus.

Londonas buvo gan toli, tad likusią dienos dalį dūkom po tas žalias pievas,

NL POKALBIS

ATKELTA IŠ 5 PSL.

laimėti PLB veiklai įžymų senosios lietuvių išeivijos asmenį. Šitaip prasidėjo mano kelais į PLB valdybą. Ne be kai kurių sunkumų. Be išankstinio pasiruošimo.

Atsisakęs man siūlomos PLB valdybos pirmininko vietos, be jokių svyravimų ją užleidau J. Bačiūnui, ir susidarė, kaip man atrodė tada ir dabar tebeatrodo, idealus derinys: reprezentacijai J. Bačiūnas, juodajam PLB darbui — S. Barzdukas. Iš tikrųjų radom bendrą kalbą ir gebėjom dirbti bendrą darbą.

Deja, J. Bačiūnas 1969 m. išvyko atostogų, "iš kurių niekas nebegrįžta", ir man reikėjo atsisėsti į jo kėdę, labai garbingą, bet ir didelių rūpesčių gaubiamą.

Netrūksta, žinoma, nė "frontininkų diktatūros" priekaištų. Nusišypsai žmogus, nes, pasak mūsų patarlės, "kiekvienas savaip iš proto kraustosi".

Iki dabartinės PLB valdybos kadencijos galo, jei neįvyks ko netikėto ir nelaukiamo, dar liko pora metų.

LEIDYBOS ARUODUOS

"PRAGARO POŠVAISTĖS ATOŠVAISTĖSE"

Tokiu pavadinimu pasiekė labai reta knyga, kurią paruošė, suredagavo ir išleido Balys Jacikevičius. Tas leidinys, tai recenzijų ir atsiliepimų rinkinys apie Vytauto Alanto romaną Pragaro pošvaistės. Leidėjo baigiamajame žodyje yra šitaip išsitarta:

"Ši knyga buvo paruošta išleisti 1954 metais, buvo veik pilnutinai atspausta (belikę atspausti tik keli baigiamieji puslapiai — rodyklė ir įrišti), bet, susiklosčius aplinkybėms, jos baigimas susikliudė, buvo nudėta į šalį ir tik dabar ryžausi darbą baigti.

Pragaro pošvaistės pasirodė 1951 m., vadinasi, šiemet sukako 20 metų. Kilęs dėl tos knygos triukšmas laisvojo pasaulio lietuvių spaudoje bangavo maždaug pora metų, tačiau, vargu, ar būtų galima pasakyti, kad Vytauto Alanto romano Pragaro pošvaistės tada sukeltas triukšmas šiandien jau būtų pamirštas".

Šios knygos — recenzijų, kritikų ir poleminių straipsnių rinkinio išleista tik 31 egzempliorius, būtent, 19 numeruotų egz. ir 12 nenumeruotų. Taigi leidinys ateityje bus tikras unikumas.

Knygoje nurodytos pavardės tų asmenų, kuriems paskirti numeruotieji egzemplioriai. Be to, dar paskirstomi atsistačiusios nepriklausomos Lietuvos Vilniaus ir Kauno universiteto bibliotekoms, Nr. 5 iki 13 atsistačiusios Lietuvos Rašytojų d-jos, Karo m-klos, Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Mariampolės ir Ukmergės miestų bibliotekoms. Nr. 14-19 laikinai paliekami nepaskirstyti. Likusieji 12 egz. paskirstyti lietuviams kultūrininkams išeivijoj.

Leidinyje recenzijos ir kitokio pobūdžio straipsniai, liečią Pragaro pošvaistes, sudėti chronologine tvarka. Visa medžiaga patiekta be jokių komentarų. Tuo būdu kiekvienam paliekama visiška laisvė tokius komentarus pasidaryti pačiam. Spausdinta ofsetu originaliai iš laikraščių skilčių, performuojant juos į vienodo formato knygos puslapius, tik naujai vienodu ir sumažintu šriftu perrenkant kai kurias antraštes. Knyga atspausta geram popieriuje, turinti 230 psl. teksto, išleista New Yorke. Leidėjo Balio Jacikevičiaus knygos gale įdėtas baigiamasis žodis datuotas 1971 m. balandžio mėn.

Tai tikrai įdomus, nepaprastas ir labai retas leidinys. Pagirtinas leidėjo ir redaktoriaus kruopštumas tą medžiagą surinkti ir ją išleisti atskira knyga. Pr. Alšėnas

o vakare kai kurie sugalvojo palaipioti sienomis, susirišę keliomis paklodėmis, tiek buvome sukaupę energijos ...

Kiekviename mieste, kurį aplankėme, buvo suorganizuotos ekskursijos su specialiais vadovais, kurie nuo ankstaus ryto iki pietų mums suteikdavo bendrą miesto vaizdą, kad laisvalaikiu nuo pietų iki vėlyvo vakaro galėtume aplankyti tai, ko dar nespėjome pamatyti.

Liepos 11 d. rytą susitikome su savo pirmuoju gidu. Bevažinėdami autobusu matėme Picadilly Circus aikštę, kurioje, kaip visada, vyko rami demonstracija; Hyde Parką, garsųjį parką – idėjų bei žmonių pasisakymų vietą; Big Ben laikrodį, kurio laiku ir mes nusistatėm savo laikrodžius, parlamento rūmus, šalia kurio nusifotografavom, ir Londono Towers tvirtovę – mūsų paskutinę sustojimo vietą prieš pietus.

Toje didingoj pily padarėm visą eilę sprendimų: kas liks, kas važiuos atgal, kaip grįžti, kur valgyti ir t. t. Būrys ekskursantų nusprendėme kartu apžiūrėti kitą dalį Londono. Pėščia nuėjom į Westminster Abbey, kuri mum taip buvo įspūdinga, kad suradę vieną jos užrašą, kartu nusifotografavome. Po to ėjome aplankyti karalienės į Buckingamo rūmus, bet policininkas nenorėjo lietuvių skautelių įsileisti vidun. Kilo ginčai ir galų gale atsiradome prie Buckingam rūmų gražiam parke, susisėdę ant žolės, išvargę ir nuliūdę, kad mūsų karalienė nenorėjo į mus nė pro langelį pažiūrėti.

Taip ir išvaikštinėjome Londoną ir jau pradėjome pamilti šį miestą, bet sekantį rytą jau reikėjo autobusu traukti toliau į Londono uostą, iš kurio plaukėme laivu į Prancūziją.

Rasa Lukoševičiūtė

Prierašas. Šio ir, be abejo, būsimų straipsnių autorė Rasa Lukoševičiūtė yra 15 m. amžiaus, šįmet baigusi Montrealio lituanistinę mokyklą, buvusi tos mokyklos leidinio redaktorė. Rasa šįmet lanko paskutinę prancūziškos gimnazijos klasę.

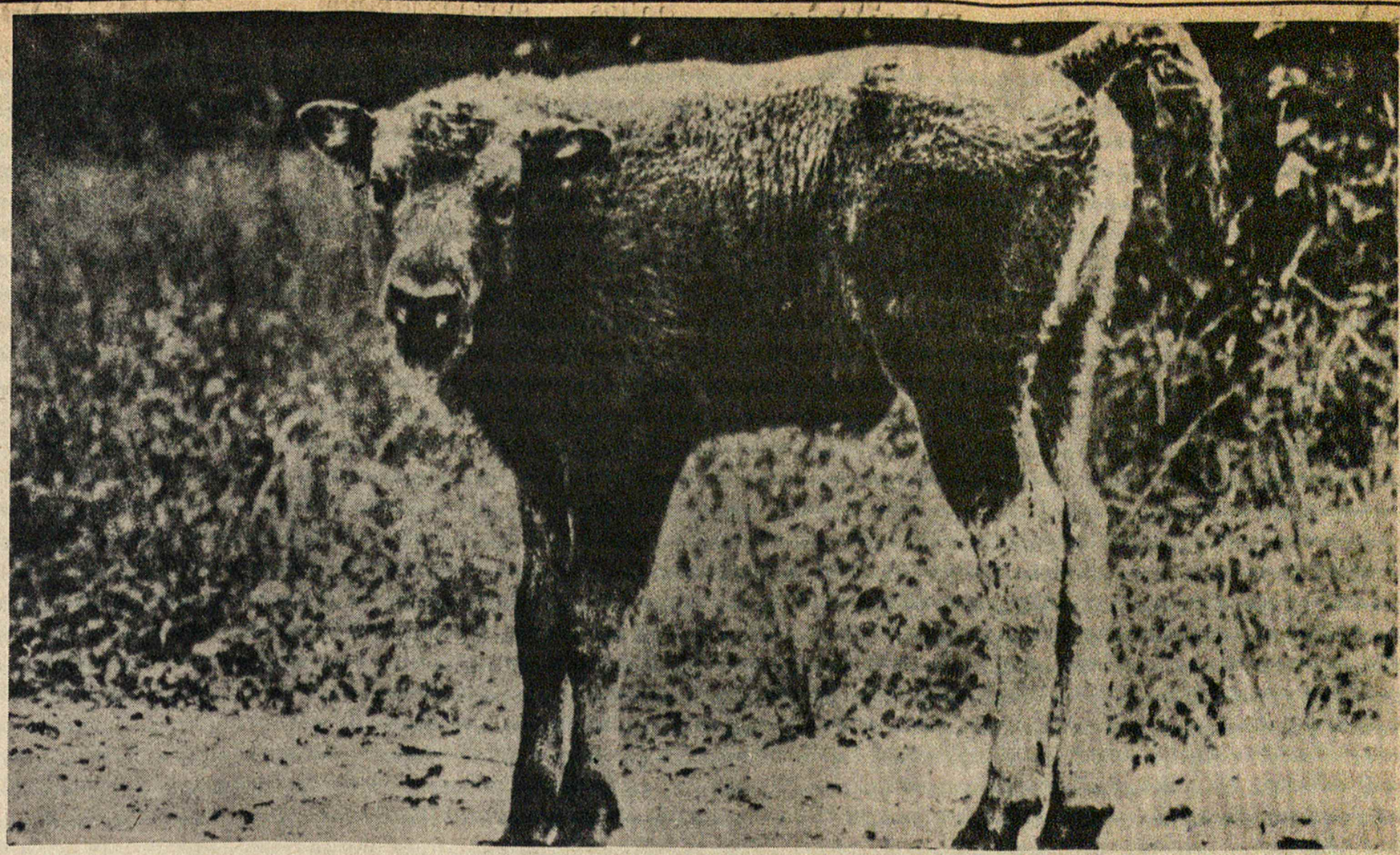

LIETUVOS STUMBRAI

Daugiau kaip po 200 metų vėl sugrįžo seni mūsų girių gyventojai — stumbrai. 1969 metų rugpiūčio mėnesį iš centrinio TSRS valstybinio stumbryno Prioksko—Terasnij atvežėm du pirmuosius stumbrus — Monterį ir Modą, kuriuos išleidom Panevėžio rajono Pašilių miške į 25 hektarų aptvarą. Po to rudenį Ignalinos rajone buvo sugautas, matyt, iš Lenkijos atklydęs 12—14 metų stumbras. Po metų atvežėm dar šešis grynakraujus Belovežo rasės stumbrus.

Šių metų birželio pirmos dienos vakare, šeriant stumbrus, Moda prie šėryklos atėjo su naujagimiu. Naujas mūsų stumbryno gyventojas atrodo žvalus. Motina jį stropiai saugo ir nieko artyn neprileidžia. Monteris iš pradžių buvo lyg kažko nepatenkintas ir atsargiai pastumdavo ragais mažąjį.

Tai pirmas stumbras, gimęs Lietuvoje po jų išnaikinimo. Atrodo, banda šiais metais dar labiau padidės. Mūsų stumbryne gimę stumbrai turės vardus, prasidedančius „Lie". Naujagimio vardas — Lieknas.

Jauniklis jau pirmomis dienomis ima ėsti žolę, medžių bei krūmų lapus, jam jau pradeda dygti ragiukai. Iki vienerių metų stumbrai laikomi aptvaruose, o paskui išleidžiami į laisvę, bet vasarą jie laikosi netoli aptvarų. Žiemą žvėrys sugaunami. Reikalui esant, aptvaruose laikomos bandos papildomos, formuojamos laisvėje gyvenančios bandos arba kai kurie stumbrai perduodami kitiems stumbrynams, zoologijos sodams.

Stumbrai subręsta 3—4 metų. Laisvėje jie laikosi nedidelėmis iki keliolikos žvėrių bandomis, o stumbrynų aptvaruose jų bandos parenkamos: apgyvendinamas patinas ir kelios ar keliolika patelių. Suaugę patinai vienoje bandoje nesugyvena ir nugali tas, kuris stipresnis. Parenkant, formuojant aptvaruose stumbrų bandas, gaunamas norimos rasės prieauglis.

Stumbrai gali išaugti iki dviejų metrų aukščio ir sverti apie toną. Galima tikėtis, kad mūsų Monteris išaugs panašaus dydžio, nes jau dabar jis apie 1,9 metro ūgio ir daugiau kaip 700 kilogramų svorio, o jo tėvas, laikomas centriniame stumbryne, tikras milžinas gražuolis.

Stumbrai rujoja dažniausiai rudenį, bet kartais ir vasarą ar net žiemą. Nėštumas trunka 260—270 dienų. Jauniklius atsiveda kasmet, bet turi gauti pakankamai natūralių pašarų. Vienam aptvare laikomam stumbrui turi tekti ne mažiau kaip 5 hektarai miško, aikščių ploto.

Stumbrų vardai parenkami ne atsitiktinai, o priklausomai nuo jų rasės ir stumbryno, kur jie gimę. TSRS Belovežo girioje gimusiems grynakraujams belovežiniams arba vadinamiems lietuviškiesiems belovežiniams stumbrams duodami vardai Borchat, Bora, Kaukazinės linijos Belovežo girioje gimusiems stumbrams — Belij, Beliak, TSRS centriniame valstybiniame stumbryne — Monter, Moda ir Muraš, Murka. Tokiu būdu vardai padeda orientuotis, kur gimę stumbrai, kokios jie rasės.

Stumbrai minta beveik visais žoliniais augalais, beveik visų lapuočių medžių bei krūmų žieve, šakutėmis, pumpurais, lapais. Papildomai šeriami šienu, burokais, miltais, jiems duodama nukirstų drebulių, kurių jauną žievę mielai apgraužia. Į jų racioną įeina ir mikroelementai, druska bei raudonas molis.

Belovežiniams stumbrams būdingas aukštas ūgis, ilgos kojos, tankus kailis. Tokiems stumbrams nebaisios gilios žiemos. Kaukazinės rasės stumbrai būna žemesni, tvirtų, trumpų kojų.

Iš pažiūros stumbrai atrodo lėti, nerangūs, gremėzdiški, o iš tikrųjų tai vikrūs, greiti ir stiprūs žvėrys. Monteris jau ne vieną lankytoją nugąsdino savo staigumu, o dabar taip daro ir Moda.

Kartą, besikalbant centriniame stumbryne su stumbrų prižiūrėtojais, netoliese buvo stumbras Muščiv. Matyt, mūsų kompanija jam nepatiko. Pavaikščiojęs prie tvoros, papūtęs keletą kartų savo stumbrišku balsu, jis pakišo ragus po apatinėmis kartimis prie pat tvoros stulpo ir išrovė jį iš metro gilumos. Prižiūrėtojams teko jį nuvyti ir sutvarkyti sulaužytą tvorą. Mūsiškiai koi kas taip nesmarkauja, tik Moda išrovė keletą pušelių su visomis šaknimis ir permetė jas per tvorą į kaimynų aptvarą.

Ar kenkia stumbrai miškui, kuriame jie gyvena? Tokie miškai dažniausiai būna su didelėmis aikštėmis, sudarančiomis trečdalį ar net pusę viso ploto. Tinkamai mišką prižiūrint, atvežant stumbrams nukirstų medžių, papildomai juos šeriant, aptvertas plotas ilgą laiką išlieka beveik toks pat.

Veisiant stumbrus, norima, kad šių stambiausių Europoje kanopinių žvėrių banda pasiektų tokį skaičių, kuris užtikrintų jų egzistavimą natūraliomis sąlygomis.

VLADAS GIEDRAITIS

Kęstučio Verbicko nuotraukos

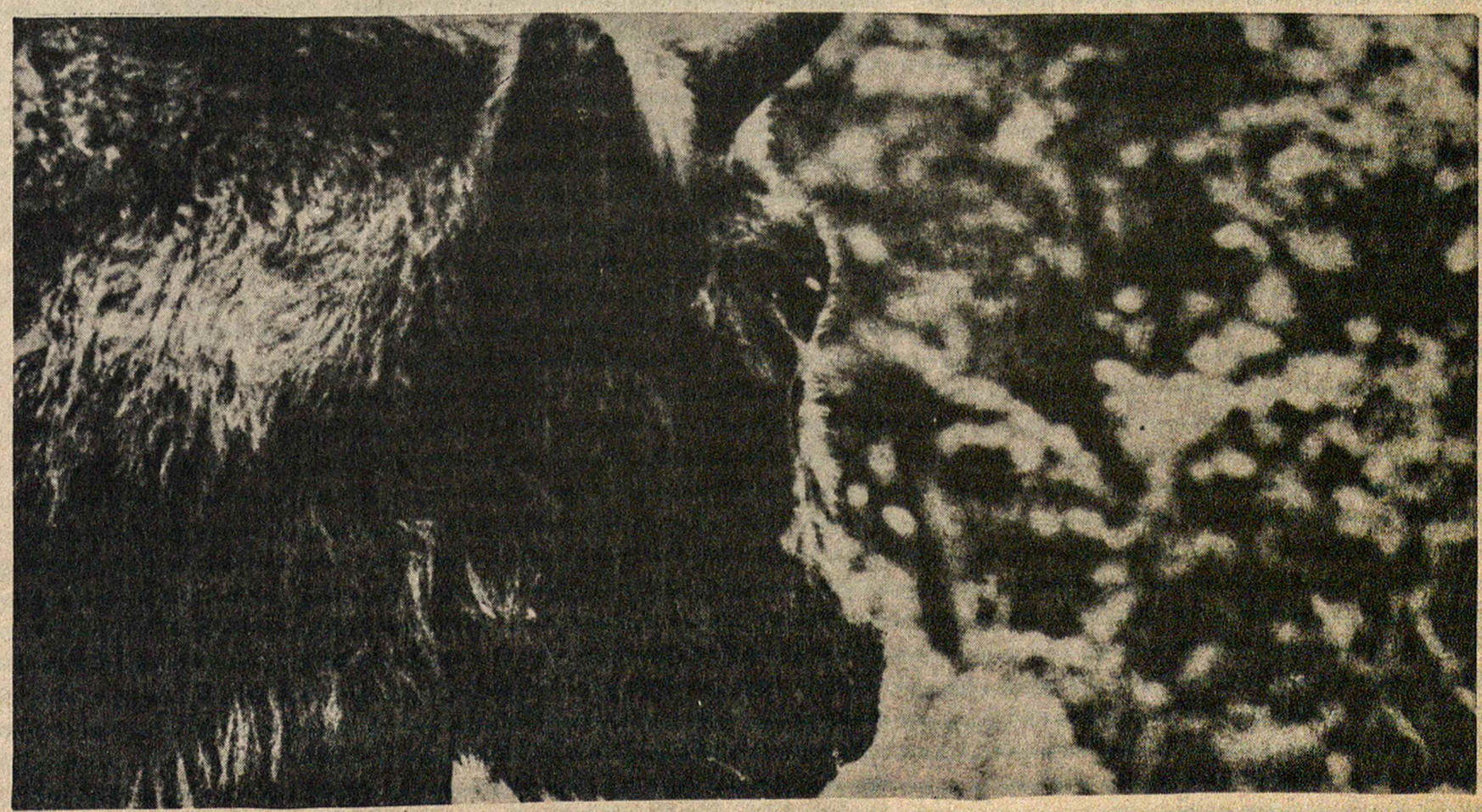

(MŪSŲ GAMTA)

TRAVIATOS TEMA

VLADAS JAKUBĖNAS

Čikagos lietuvių operos šis sezonas keletu atžvilgių skyrėsi nuo įprastinių. Visų pirma: nebuvo pastatytas naujas veikalas, bet pakartota jau prieš keleris metus matytoji G. Verdi "Traviata". Šioje operoje, kaip ir aną kartą, nedalyvavo dėl jiems nevisai tinkamų vadovaujamų rolių mūsų žymūs solistai St. Baras ir D. Stankaitytė. Svarbiajai Alfredo rolei vėl teko pasinaudoti lenkų lyriniu tenoru S. Wiciku. Pastoviam dirigentui A. Kučiūnui prieš keletą metų išsikėlus vadovauti operos klasei Seattle universitete, jis "iš tolo" įvykdė keletą pastatymų. Tačiau pernai operos valdyba nutarė pasikviesti Hartforde profesoriaujantį V. Marijošių, buvusį žymų Kauno ir Vilniaus operų dirigentą. Tuo metu turėdamas vad. "sabbatical year" — atostogas, V. Marijošius galėjo gan daug laiko paskirti Čikagos operai; jo vadovybėje praėjo išskirtiniu menišku lygiu G. Verdi "Likimo galia". Buvo girdėti ir apie tolimesnius V. Marijošiaus planus, tačiau likimo keliai pasisuko kitaip. A. Kučiūnui, pastoviai ar laikinai, vėl apsigyvenus Čikagoje, jis natūraliu keliu grįžo prie savo keliolika metų laikytos Čikagos lietuvių operos dirigento ir meno vadovo pozicijos. Čia jam buvo tekę praeityje nelengvi pionieriški uždaviniai, keliant iki beveik profesinio lygio šį mūsų gyvybingą kolektyvą. "Traviatos" pakartojimas buvęs šiemet pasirinktas iš dalies dėl laiko stokos platesniems pasiruošimams, iš dalies prisimenant prieš 50 m. Kaune 1921 Naujųjų Metų išvakarėse pastatytąją "Traviatą", tada kuriant mūsų valstybinę operą.

"Traviatos" premjera šeštadienį, gegužės 1, *sudarė gan savotiško, neįprasto įspūdžio.* Praeity premjerose viešpataudavo naujo, bet dar nevisai tvirto laimėjimo nuotaika. Būdavo išmoktas naujas, nelengvas kūrinys; būdavo įtempimo, dažnokų ritminių ar intonacinių nelygumų, su kuriais koncentruotu dėmesiu kovodavo dirigentas, bet buvo jaučiama jauna ir gyva dvasia. Šį kartą atrodė, lyg sėdėtume mažesnio Europos miesto valdžios užlaikomo nuolatinio operos teatro eiliniame spektaklyje. Jis ėjo sklandžiai, be ritminių ar intonacinių svyravimų, bet... lyg nebuvo įdomus nei atlikėjams, nei klausytojams. Daiva Mongirdaitė, jau matyta šioje rolėje sunkioje konkurencijoje su Lilija Šukyte ir tada visai imponuojančiai "atsilaikiusi", ir šį kartą atrodė gerai pasiruošusi, geros vokalinės formos; jos sceniška išvaizda ir vaidyba irgi buvo gera; vis dėlto... kažkodėl nedarė tinkamo įspūdžio. Violetos rolė "Traviatoje" yra junginys tarp žaismingumo ir tragiškumo. Šį kartą tragedija kažkaip liko neišryškinta. Beje, duetuose St. Wiciko (Alfredo) lenkišku akcentu tariamas tekstas buvo žymiai geriau suprantamas, negu D. Mongirdaitės gimtoji lietuvių kalba. Dikcijos aiškumu mūsų solistei tektų susirūpinti. St. Wicikas — patikimas, prityręs vidutiniško dydžio tenoras vedė savo rolę gerai, su gražia sceniška išvaizda, vietomis kiek forsuodamas aukštose gaidose. Antrame veiksme Algirdas Brazis (Žermonas) savo pasirodymu kiek pagyvino spektaklį; jis dainavo jam nevisai įprastu švelnumu, bet neįtikino kaip prancūzų didiko tipas (čia pakenkė ir nevykęs grimas). Premjeros spektaklio negalima pavadinti blogu, bet sklandžiai blankiu. Šiai kasdieniškai - prozaiškai nuotaikai, atrodo, pasidavė ir dirigentas A. Kučiūnas, dirigavęs profesiniu tikslumu, kai kur duodamas kiek neįprastai lėtus tempus (kaip Alfredo arijoje "Pakelsim"), bet nesuteikdamas gyvybinės kibirkšties spektakliui.

Antrasis vaidinimas sekmadienį, gegužės 2, davė žymiai kitokį vaizdą; svarbiausį vaidmenį jam suteikė debiutantė — iš Montrealio atvykusi Gina Čapkauskienė. Prieš keletą savaičių ją buvo tekę girdėti "Laiškų lietuviams" koncerte, kur ji padarė itin rimto įspūdžio nelengva ir gerai paruošta programa. Dabar ji taip pat save pateisino vadovaujamoje operos rolėje. Gina Čapkauskienė turi didelį, skambų koloratūrinį sopraną su kiek metaliniu skambesiu; balsas gerai išlavintas, laisvai apimąs visus registrus, nenustojęs skambumo žemose gaidose, turįs puikias aukštas gaidas, tiek "piano", tiek "forte". Yra gražios išpildymo dovanos ir aiški dikcija. Debiutuojant didelėje rolėje, neįpratus dainuoti su dirigentu, pasitaikė kai kur įstojimo klaidų, bet plačiais tarpais viskas ėjo pilnu tikslumu. Pirmą kart atsidūrus scenoje stambioje rolėje, G. Čapkauskienė parodė ir aiškų įgimtą vaidybinį gabumą. Kas ypač svarbu operoje, ji sugeba sceniškai jausti savo kūną, poza ar judesiu išreikšdama pergyvenamojo momento nuotaiką. Rolė neabejotinai buvo jos apgalvota ir paruošta; neapsiėjo be kai kurių nesklandumų, bet tai buvo išpirkta bendru natūralumu ir nuoširdumu. Gaila, nesant prityrusio grimuotojo ar režisieriaus (režisavo pats dirigentas A. Kučiūnas), G. Čapkauskienės kai kurie sceniškos išvaizdos trūkumai nebuvo pilnai kompensuoti gero grimo; taip pat ir dėl jos kostiumų pasirinkimo galima pareikšti kai kurių abejonių. Bet vienas aišku: G. Čapkauskienės asmenyje įgijome stambų naują įnašą mūsų dainininkų šeimoje; jos debiutas sudarė svarbiausiąjį šiuometinio sezono įdomumą.

Visas antrasis spektaklis ėjo žymiai didesniu gyvumu ir sceniškai sklandumu. Tai lietė A. Brazį, geriau grimuotą, panašesnį į prancūzų didiką, taip pat ir kitus mažesniųjų rolių atlikėjus. Nerija Linkevičiūtė davė įdomų, labiau egzotišką, negu aristokratišką ispanišką tipą Violetos draugės Floros vaidmenyje. Ji buvo geresnė antrame spektaklyje negu premjeroje tiek išvaizdos, tiek balso atžvilgiu. Ryškus prancūzų aristokrato tipas mažoje barono Douphol rolėje buvo *Bernardas Prapuolenis, padainavęs* savo keletą frazių gražiu baritonu, vertu didesnės rolės. Julius Savrimavičius, kiek didesnėje vikonto Gaston rolėje irgi kreipė į save palankų dėmesį. Pažymėtina, kad trys asmenys aiškiai buvo nukentėję per premjerą dėl nevykusio grimo, bet tai buvo pataisyta per sekančius spektaklius: J. Savrimavičius (buvęs per senas premjeroje), Alg. Brazis ir N. Linkevičiūtė. Mažesnėse rolėse sėkmingai pasirodė Bronius Maciukevičius (gydytojas, tik, deja, jo mediko aktyvumas prie mirštančios ligonės pasireiškė stovėjimu ir laikymu palto ant rankos), Vytas Marčiukaitis (markizas D'Obigny) ir grynai epizodinėse rolėse — Viktoras Petrikonis (sodininkas) ir Pranas Olis (tarnas).

Jaunučio Puodžiūno parengtas grupinis šokis buvo įspūdingas; ypač gi patiko solo numeriai, atlikti J. Puodžiūno ir Violetos Karosaitės; ši paskutinioji parodė aukštą techniką ir estetišką grakštumą.

Antrame spektaklyje, šiaip ėjusiame gyvai ir įdomiai, pasitaikė daugiau ritminių nelygumų, sėkmingai dirigento išlyginamų. A. Kučiūno dirigavimas buvo profesiškai tikslus ir aiškus, koncentruojant dėmesį į ritminį ansamblį, gausiai rodant įstojimus. Tačiau nesijautė pastangų priderinti orkestro dinamiką prie solistų smulkesnėse detalėse. Čia nekalbama apie stiprias, dramatines vietas, kur orkestras neišvengiamai esti ir privalo būti stiprus, bet apie ramius epizodus, kur solistas su lengvai orkestruotu palydėjimu pradeda ariją "piano" (tai ypač lietė Violetos rolę). Čia orkestras be sunkumų galėtų būti bent trumpam laikui dar labiau prislopintas, įnešant dinaminio spalvingumo; ta kryptimi dirigento pastangų nesimatė.

Dirigentui pačiam režisuojant, kaip buvo šį kartą, neišvengiamai dėmesys kreipiamas į bendrą scenovaizdį, kaip jis atrodo iš dirigento pulto. Sunku tačiau laukti individualaus darbo su atskirais asmenimis, choristų grupėmis arba atskirų scenų smulkaus detalizavimo. Vienas iš pavyzdžių jau minėtas dr. Grenvil atveju — nepakankamas centralizavimas viso sceniško veiksmo apie mirštančios Violetos asmenį. Šiaip daugelis nesklandumų, jaučiamų premjeroje, buvo išlyginti ar savaime išsilygino antrajame spektaklyje.

Trečiasis ir paskutinis "Traviatos" spektaklis, šeštadienį, gegužės 8, laikytinas neabejotinai pavykusiu. Daiva Mongirdaitė buvo geriausios formos jos galimumų ribose: grakšti, vaidybiškai ekspresyvi, vokališkai skambi; šį kartą žaismingumas gražiai susijungė su tragedija. A. Brazis, kaip Alfredo tėvas, irgi išvystė savo pilnus galimumus ne tik šauksmo, bet ir "bel canto" srityje. Paskutinis veiksmas daugiau susitvarkė sceniškai; net gydytojas buvo nusiėmęs paltą nuo rankos. Vis dėlto visumoje *prašosi išvada, kad ankstyvesnis metodas, kai* būdavo atskiras režisierius, kai kur dirigento lemiančiu žodžiu koriguojamas, davė sklandesnių rezultatų, negu šįmetinis režisūros koncentravimas vien dirigento asmenyje. Puikus inscenizavimas ir režisūra pernykščiame "Likimo galios" pastatyme buvo rezultatas glaudaus ir harmoningo bendradarbiavimo tarp režisieriaus P. Maželio ir dirigento V. Marijošiaus.

J. Daugvilos dekoracijos, dabartinio naujoviško amžiaus akimis, buvo patenkinamos, bet didesnio įdomumo nekėlė. Geram choro paruošimui, pakartojant jau mokėtą operą, nuopelnų turėjo chormeisteriai A. Stephens ir Alf. Gečas. Akompanuotoju per repeticijas buvo mūsų jaunas bekyląs pianistas M. Mačiulis; scenos vadovas — Č. Rukuiža; apšvietimą tvarkė K. Cijunėlis.

Šių metų operos valdybą, kuriai kaip paprastai teko aibė neapmokamo ir atsakingo darbo, kartu dalyvaujant ir operos chore, sudarė pirmi-

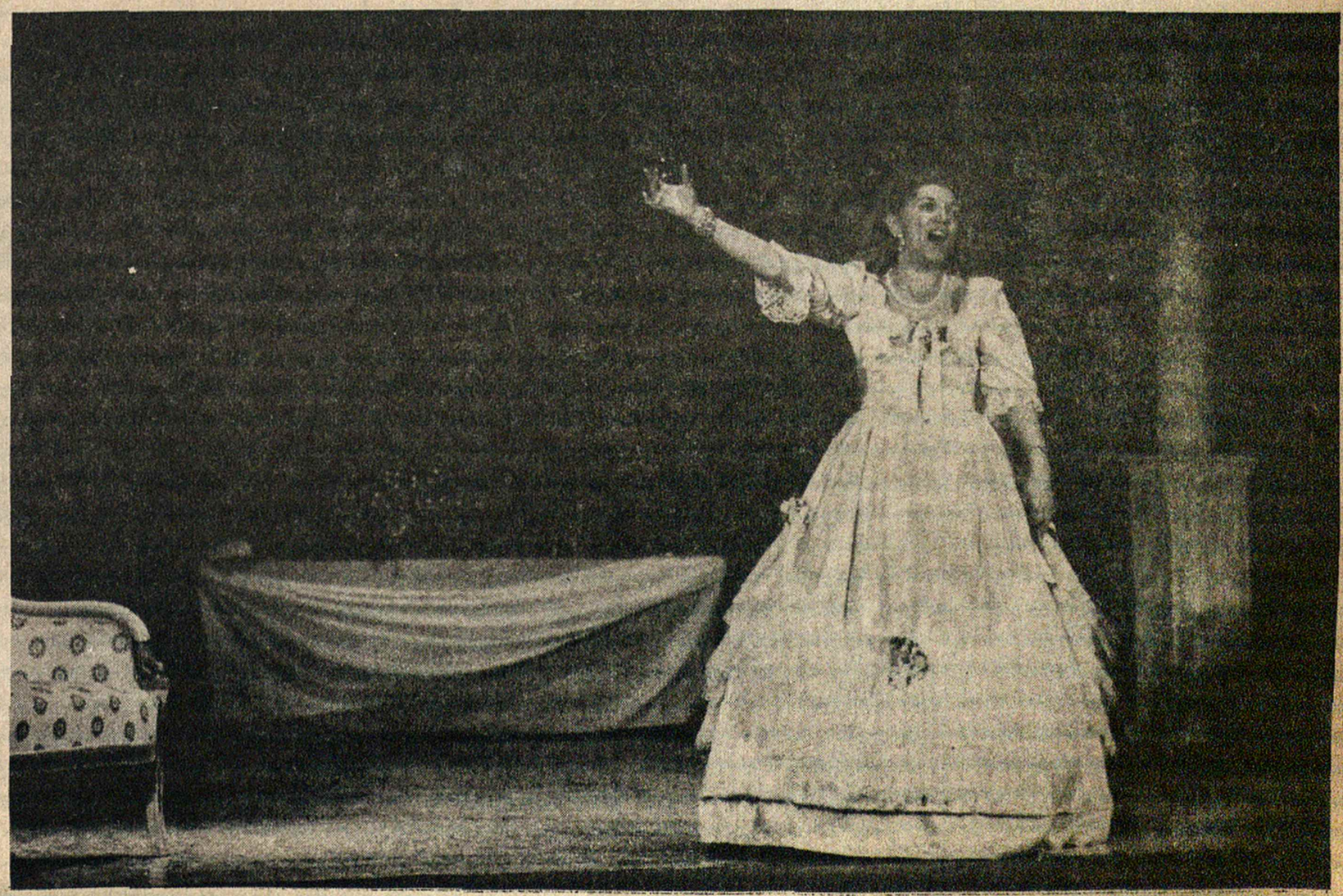

GINA ČAPKAUSKIENĖ TRAVIATOJE V. Kauliaus nuotr.

CHICAGOS LIETUVIŲ OPEROS TRAVIATOJE – IŠ KAIRĖS B. MACINKEVIČIUS, S. WICIK, G. ČAPKAUSKIENĖ, M. MONKIENĖ IR A. BRAZYS. Virgilijaus Kauliaus, SJ, nuotr.

ninkas — G. Kazėnas, vicepirmininkai — S. Džiugienė, po keleto metų vėl valdybon grįžęs V. Radžius ir J. Vidžiūnas, sekretorė — Gr. Bičiūnaitė, iždininkas — V. Momkus, narys — V. Marčiukaitis.

Kokie tolimesni planai? Dirigento A. Kučiūno pasikalbėjime "Akiračiuose" buvo užsiminta K. V. Banaičio opera "Jūratė ir Kastytis", kuri dabar išeina iš spaudos klavyro (fortepijonui su balsais) forma. Su šiuo veikalu man teko gerokai susipažinti, paskučiausiai dar pernai vasarą atliekant šio spaudinio korektūrą. "Jūratės ir Kastyčio" pastatymas būtų itin pageidautinas, bet keleriopai problemingas. Jos autorius mirė, operos nesuorkestravęs; jos libreto sceningumas yra kiek abejotinas, nors dirigentui A. Kučiūnui esą pavykę rasti sprendimą, kaip ją pertaisyti, pagyvinant veiksmą. Šio straipsnio autoriui, kadaise Kaune gan gerai pažinusiam K. V. Banaitį ir jo kūrybą, skaudžiai rūpi vienas specialus klausimas. Savo ankstyvesniuose veikaluose, kaip "Sutemos giesmės ir vizijos", "Lietuvos idilijos", abiejose sonatose, daugelyje solo dainų (Savo skambančia daina, Aš per naktį ir kt.) K. V. Banaitis pasirodo kaip kompozitorius santūriai naujoviškos harmonijos, su išvystyta, net gan komplikuota technika. Bekurdamas "Jūratę ir Kastytį", K. V. Banaitis pradėjo sirgti Parkinsono liga, kuri laipsniškai paraližuoja galūnes. Žymi šios operos dalis, atrodo, buvo rašoma, vis didėjant rankų nusilpimui. K. V. Banaičio turtinga melodijos invencija (jo šiaip stiprioji pusė) nuo to nenukentėjo, bet akompanimente, atrodo, kompozitorius terašė tą, ką galėjo išskambinti jo vis silpstančios rankos — daugiausia tik lėtai judančius akordus ar "tremolo". Orkestruojant, dinamiškose, gyvose vietose reikėtų pagyvinti faktūrą, įnešant judėjimo balsuose. Tam padaryti reikia tačiau įsiveržti į tiesioginę kompozitoriaus kūrybos sritį; to darbo sėkmingumas priklausytų nuo sugebėjimo įsijausti į kompozitoriaus stilių, o taip pat nuo jo ankstyvesnės kūrybos pažinimo. Žinoma, skambiai suorkestruoti galima ir esamą klavyrą. Pagaliau, juk opera visų pirma yra vokališkai sceniškas, o ne simfoninis kūrinys. Kas žino? Gal ir kiek monotoniškai skambantį orkestrą viršytų K. V. Banaičio turtinga lietuviško stiliaus melodika ir gautųsi kad ir kiek primityvi, bet įdomaus, tautiško kolorito opera?

Kaip bebūtų, mūsų tautinė pareiga liepia ką nors padaryti iš mums palikto K. V. Banaičio, mūsų žymaus kompozitoriaus, kūrinio. Teko girdėti, kad apie tai galvojama ir Vilniuje. "Jūratės ir Kastyčio" klavyrui išėjus iš spaudos, jis bus prieinamas visiems. Vilniuje techniški galimumai visiems aukščiau minėtiems darbams įvykdyti yra neabejotinai platesni, negu pas mus.

Tolimesni Čikagos lietuvių operos planai palieka jo vadovų atsakomybei. Šis sambūris turi garbingą praeitį ir nuostabų gyvybingumą. Buvo pasiekta iškilusių viršūnių, kaip "Aida", "Trubadūras" ir kt.; aukščiausias meniško iškilimo taškas ir artimiausias priartėjimas prie profesionalinio teatro kol kas pasilieka pernykštė G. Verdi "Likimo galia". Linkėkime, kad ši viršūnė pasiliktų ateityje ne vienintelė. Šių metų sezonas, neblogas, išlaikęs sambūrio pasiektą bendrą lygį, įdomus G. Čapkauskienės debiutu, pasiliks kaip labiau pereinamas, eilinis įvykis pakeliui prie tolimesnių ateities laimėjimų.

(AIDAI)

PRIEŠ 50 METŲ

P. LELIS

Visi dirbame sušilę, prakaituoti ir baimės apimti, o moterys su mažais vaikais klykia. Kai kurie kareiviai padeda sunešti daiktus prie bunkerio, kiti priėję ramina moteris ir mažus vaikus "Neplač moliutka, neboisia germancev" (Neverk mažyti, nebijok vokiečių).

Vėliau vienas kareivis eina pagal apkasus ir sako žmonėms lietuviškai: "Jūs kvailiai, ką jūs darote, čia prasidėjęs mūšis sumaišys jus su žeme ir iš jūsų padarys košelieną. Traukit savo mantą atgal, kraukit į vežimus ir važiuokite į didelius miškus. Jau mes matėme kaip buvo"... Tas kareivis pasisakė esąs lietuvis, kilęs nuo Suvalkų. Baimė neturi proto. Pradėjom traukti iš bunkerių maišus, dėžes ir krauti į vežimus, o pavakary visas karavanas išvažiavo į didžiulį valdišką mišką. Čia buvo čigoniškas gyvenimas, bet jautėmės daug ramiau.

Kai sekmadienį užgrojo patrankų vargonai, tai ir miške šokom kasti duobes. Man su vyresniaisiais teko saugoti gyvulius miške.

Kartą matome pamiškėje joja penki kazokai, o maždaug 200 m atstume nuo miško joja keturi vokiečiai su ietimis-vėliavėlėmis į priešingą pusę. Kazokai juos pamatę, tuoj nošoko nuo arklių, juos suguldė ir, patys atsigulę, pradėjo šaudyti. Vokiečiai šoko zovada tolyn, bet vienas iš jų nukrito nuo arklio. Kazokai nujojo savo keliu, o vokiečių raitelis paliko gulėti. Jo arklys pabėgo su kitais. Vėliau atjojo iš Stačiūnų k. daugiau vokiečių, kurie savo draugą palaidojo ir įsmeigė ten jo ietį. Ilgai dar matėm tą ietį plėvėsuojant, tik po dviejų mėnesių vokiečių užmušti kariai buvo surinkti.

Žmonės nuvažiuodavo į kaimą su statinėmis atsivežti vandens ir rasdavo šeimininkaujančius rusus, bet vieną dieną nuvažiavę rado jau vokiečius, kurie su žmonėmis pradžioje gražiai elgėsi. Jie prašė tik "eijer" ir "buter" ir už viską mokėjo vokiškais pinigais. Grįžusieji iš kaimo pasakojo, kad vokiečiai nėra tokie baisūs, jie visko turi ir nėra ko jų bijoti. Taip po truputį visi gyventojai grįžo į kaimą, tik gyvulius paliko miškuose.

Bet kai kaimą užplūdo nauji vokiečių pulkai, jie parodė savo dantis. Viską griebė kas tik pakliuvo jiems po ranka – kiaules, žąsis, vištas piovė, kepė ir rijo. Naktį grobė merginas ir jas prievartavo. Prasidėjo sunkūs vokiečių okupacijos laikai.

Baigiant paminėsiu dar vieną epizodą. Suvalkietis, persirengęs civiliai, iškeliavo namon. Rusams traukiantis buvo nušautas vienas vokiečių karys Gailiūnų k. ir pakastas kieme po pat namo palange... Ūkininko žmona ir vaikai bijojo vakare išeiti iš grįčios, tai prašė savo vyrą, kad jis tą lavoną kitur palaidotų. Bet vyras nedrįso pats, pasamdė ir gerai sumokėjo vienam gritelnikui, kuris, atkasęs tą vokietį, nuvežė į mišką ir ten palaidojo. Ūkininkė nusiramino, bet užsitraukė didelę bėdą. Gritelnikas, įsigėręs pasigirdavo: "ot buvo zdarovas vokietis, užnėriau virvę ant kaklo ir tik su dideliu vargu ištraukiau".

Išgirdę apie tai vokiečių žandarai, apklausinėjo kaimynus ir kitus žmones, suėmė tą ūkininką ir jo žmoną, o paties "undertakerio" negalėjo surasti. Jau lankant man gimnaziją, vieną šeštadienį grįžtu iš Panevėžio į kaimą, sutinku jojant žandarą, o paskui jį, virve pririštas prie balno, seka suimtasis. Įspūdis labai nemalonus. Namuose sužinojau, kad tai buvo "undertakeris".

Vėliau iš Vokietijos atvažiavo, matyt, turtingi užmuštojo tėvai, atsivežė gražų karstą, ir, dalyvaujant daug žmonių, iškasė žuvusį sūnų – išsivežė. Tėvai susijaudinę padėkojo už "priglaudimą" jų sūnaus Lietuvos žemėje – jie nežinojo apie dvigubą palaidojimą.

Apie gyvenimą vokiečių okupacijos metu ir apie nepriklausomybės pradžią jau rašiau NL 1968 metais.

VAIKUS LIETUVIŠKON MOKYKLON!

KELEIVIS

NIEKAM NEPATAIKAUDAMAS, TEISINGA ŽODĮ SKELBDAMAS, JAU EINA 66 METUS. JAME NEMAŽAI ŽINIŲ IR IŠ KANADOS GYVENIMO. KIEKVIENAME NUMERYJE YRA SENIAI PAGARSĖJĘ MAIKIO SU TĖVU PASIKALBĖJIMAI. YRA GRAŽIŲ APSAKYMŲ, EILERAŠČIŲ. ADV. M. ŠVEIKAUSKIENĖ VEDA TEISINIŲ PATARIMŲ SKYRIŲ.

Metinė prenumerata tik $7.00

KELEIVIO 1971 m. kalendorius $1.50

636 EAST BROADWAY

SOUTH BOSTON, MASS. 02127

Baltic Woodwork Co.

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

547 Lafleur Ave., LA SALLE 650, P.Q. TEL. 366-3884.

JUOZAS GRAŽYS

KAILIŲ SIUVĖJAS

- Siuvu ir parduodu
- Taisau ir remodeliuoju
- Vasaros laike saugojimas (Storage)

6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal. Tel. 767-6183

W. Lapenat

GENERAL CONSTRUCTION REG'D.

89 Orchard Street, LaSalle, P.Q. Tel. 366-6237

Įvairi industrinė, komercinė ir rezidencinė statyba. Duodame įvairius patarimus, įkainavimus, be jokio atlyginimo. Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinama kaina.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

7725 RUE GEORGE LASALLE, P.Q. Tel.: 366-0500 366-4203

- TAISOME IR DAŽOME AUTO-MAŠINAS.
- ESAME SPECIALISTAI MOTORINIŲ ROGIŲ

SAV. G. DESROCHERS

TEXACO

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION

(M. RUTKAUSKAS)

POINTE CLAIRE, P.Q. — ILLE BIZARD, P.Q.

601 St. Jean Road. — 459 Cheerier Street.

Tel. 695-3883 — Tel. 626-5175

- Parduodami "SCORPION" firmos motorinės rogės.
- Atsitiktiniai ir kapitaliniai auto-mašinų remontai.
- Degalai, tepalai, padangos ir kt.
- Lengvai pasiekiami greitkeliu Nr. 40.

BELLAZZI-LAMY INC.

ĮVAIRI MEDŽIO STATYBINĖ MEDŽIAGA:

Durys, langų rėmai. Izoliacija. Ten-Test.

Masonite, statybinis popieris, cementas,

B. P. išdirbiniai ir visa kt.

7682, BOUL. CHAMPLAIN LASALLE 366-6941

Highland Auto Body

611 LAFLEUR AVE., LaSALLE

***

TEL. 366-7281

***

- Atliekami mechaniniai darbai
- Išorės taisymas ir dažymas
- Dunlop padangos ir baterijos (Lietuviams nuolaida)

Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

DATOS • VARDAI • ĮVYKIAI

BENDRUOMENĖS – SPAUDOS – RADIJO DIENOS

Jau ketvirtą kartą Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba ruošia LB, spaudos ir radijo dienas Tabor Farmoje. Pirmutines suruošė tuometinis PLB pirmininkas, šios vasarvietės savininkas velionis Juozas Bačiūnas. Labai malonu, kad naujieji Tabor Farmos savininkai Valdas ir Alma Adamkai šią tradiciją padeda PLB valdybai palaikyti. Adamkų įnašas didelis ir labai malonus. Vasarvietės maloni atmosfera ir šeimininkų vaišingumas daug prisideda prie šių dienų sėkmingo pravedimo.

Ketvirtasis susitikimas įvyks rugsėjo 18-19 dienomis. Susidomėjimas šįmet didelis ir tikimasi daugelio visuomenės, radijo ir spaudos darbuotojų. Pakviesti ir žada dalyvauti Lietuvos diplomatijos atstovai, Vliko, Alto ir Bendruomenės pirmininkai bei jų valdybų atstovai. Kviečiami apylinkių, apygardų bei LB tarybos nariai.

Suvažiavimas visiems atviras ir mielai laukiama kiekviena lietuvaitė-vis, kuriam rūpi išeivijos lietuvių išsilaikymas ir veiklos sustiprinimas.

Šių metų pagrindinė pokalbio tema plati: išeivijos lietuvių kultūrinis, visuomeninis ir politinis pasireiškimas. Savaime suprantama, kad nuodugniai visų klausimų apsvarstyti nebus įmanoma, o ilgų pranešimų retas tenori klausytis. Tad formalių pranešimų visai nebus, išskyrus trumpus pasisakymus Vliko, Altos ir Bendruomenės pirmininkų ar jų įgaliotų atstovų.

Susitikimo pokalbiuosna norim įtraukti visus dalyvius. Sistematingam šių diskusijų pravedimui ir kad nekalbėtume apie viską iš karto, keliamus klausimus reikės iš anksto sugrupuoti ir jiems paskirstyti laiką taip, kad visiems kalbėti norintiems jo užtektų. Pirmoje eilėje bus kviečiami kalbėti tie, kurie iš anksto pateiks raštu trumpai suformuluotą konkretų pasiūlymą. Siūlymai turėtų liesti Šiaurės Amerikos lietuvių kultūrinės, politinės ar visuomenės veiklos sustiprinimą. Ypatingas dėmesys bus kreipiamas į lietuviškosios veiklos suderinimą JAV. Laukiama taip pat ir konkrečių pasiūlymų, kaip geriau, efektingiau ir nuodugniau informuoti amerikiečių spaudą — svarbiausia į ją pakliūti su mūsų padėtį nušviečiančiom žiniom.

Šalia bendro simpoziumo numatyta ir atskiri seminarai radijo ir spaudos darbuotojams. Jie, taupant laiką, vyks lygiagrečiai. Juose norima sudaryti progos specialistams išsikalbėti jiems rūpimais klausimais.

Radijo darbuotojų seminarą pravesti prašomas Tėvynės Garsų radijo vedėjas Juozas Stempužis ir Margučio vedėjas Petras Petrutis.

Spaudos darbuotojų seminarą — Laiškai Lietuviams redaktorius kun. J. Vaišnys, S. J., ir Dirvos atstovas Antanas Juodvalkis.

Šeštadienio vėlus vakaras bus paskirtas kultūrinei programai. Ją pravesti maloniai sutiko Lietuvių Radijo Forumo vedėjas Vytautas Kasniūnas. Norintieji šioje programoje dalyvauti (dvi-tris minutes kiekvienam) prašomi betarpiai kreiptis į V. Kasniūną: 3754 West 70th Place, Chicago, Ill. 60629.

Dienų proga numatyta speciali spaudos ir radijo konferencija, kurioje tikimasi dalyvaus Lietuvos diplomatijos, Vliko, Altos ir Bendruomenės vadovaujantieji asmenys.

Apie savo dalyvavimą prašome kuo skubiausiai pranešti. Duomenys rei-

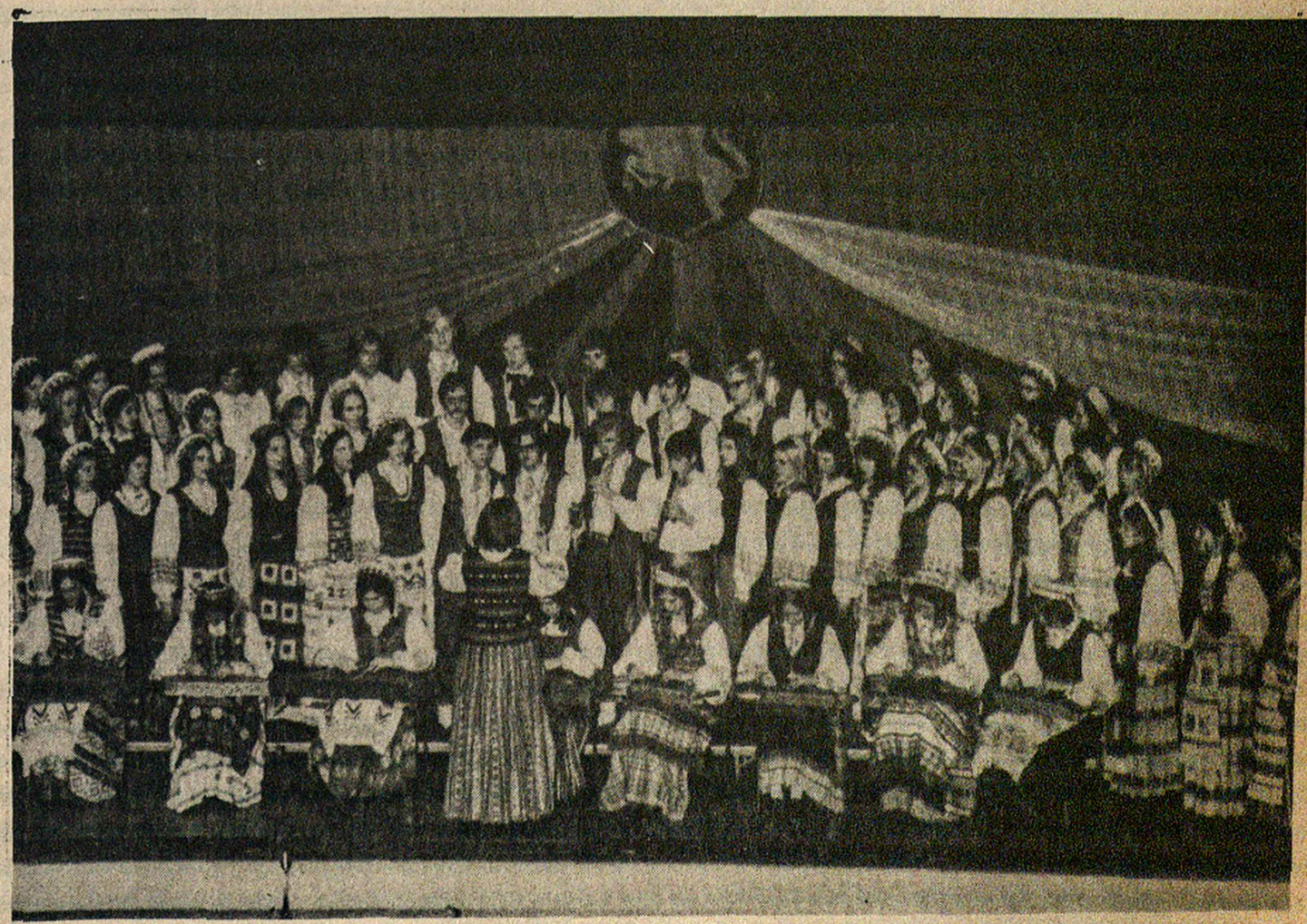

TORONTO BIRBYNĖS CHORAS, VADOVAUJAMAS D. VISKONTIENĖS. BIRBYNĖ ATLIKS PROGRAMĄ KANADOS LIETUVIŲ DIENOJE ST. CATHARINĖJE SPALIO 9-10 D.D.

KANADOS IR JAV JAUNIMO EKSURSIJOS DALYVIAI LONDONE. KAIRĖJE – KELIAUNINKAI BUKINGHAMO RŪMŲ PARKE. IŠDYKAUJANTIS BERNIUKAS. PRIE BUKINGHAMO RŪMŲ VARTŲ. MERGINA GROŽISI ANGLIJOS GAMTA. SKAITYKITE RASOS LUKOŠEVIČIŪTĖS ĮSPŪDŽIUS 6 PSL.

kalingi nakvynių ir maitinimo išlaidoms tvarkyti. Džiugu pastebėti, kad ir šįmet A. V. Adamkai mus sutiko globoti tik už savikainą.

Dalyvavimo ir programos reikalais rašyti PLB vykd. vicep. dr. A. Butkui, 2370 Canterbury Road, Cleveland, Ohio, USA. Tel. 216-932-9944.

APLINK PASAULĮ

Alfredas Pusarauskas šiuo metu tarnybos reikalais lankosi įvairiuose Azijos ir Okeanijos kraštuose. Išskridęs iš Londono, kur A. Pusarauskas, Kanados vyriausybės paskirtas, eina Britų Bendruomenės sekretoriato direktoriaus pareigas, jis lanko Tailandą, Malaiziją, Singapūrą, iš kur vyks į Australiją — Perthą, Adelaidę, Sydnėjų ir sostinę Canberrą, po to lankysis Naujojoje Zelandijoje, Samoa ir Fidži salose. Per New Yorką A. Pusarauskas apie rugsėjo 19 d. pasieks Montrealį aplankyti giminių ir draugų.

Suwoje, Fidži salose, Alfredas Pusarauskas žada pasimatyti su V. P. Zubu, kuris Kanados vyriausybės paskirtas, yra patarėjas neseniai nepriklausoma valstybe tapusių Fidži salų architektūros departamente. Patarėjo pareigom V. P. Zubas buvo paskirtas per Britų Bendruomenės sekretoriatą, kuris rūpinasi nepriklausomubę gavusiom buvusiom britų kolonijom ir dominijom teikti ekonominę, technikinę ir specialistų paramą.

REIKALINGI INŽINIERIAI

Įdomiam ir gerai apmokamam darbui Singapūre reikalingi trys inžinieriai.

Sutartis būtų sudaroma su Britų Bendruomenės (British Commonwealth) sekretoriatu Londone. Sekretoriato technikinės paramos departamentas padeda ūkiškai atsilikusiems kraštams, skirdamas ir finansuodamas įvairių sričių specialistus, kurių uždavinys paprastai yra išugdyti vietinius specialistus ir įvykdyti tam tikrus projektus.

Šiuo metu pareigoms Singapūre Britų Bendruomenės sekretoriatas ieško vieno eismo (traffic) inžinieriaus ir dviejų tiltų projektavimo inžinierių. Sutartis paprastai pasirašoma dviem metams, kelionė apmokama visai šeimai, o atlyginimas būna labai palankus dirbančiajam. Panašiom pareigom dviem metams įsipareigojo montrealietis architektas V. P. Zubas Suwoje, Fidži salose.

Susidariusia proga galėtų pasinaudoti ir kvalifikuoti inžinieriai lietuviai. Suinteresuotieji kviečiami pasiteirauti per R. E. Maziliauską, 7722 George Street, La Salle 690, Quebec, Canada. Pageidautina, kad suinteresuotieji apie save suteiktų trumpas žinias — kvalifikacijas, patirtį, amžių, šeimos stovį, kada galėtų pareigas perimti.

GOLFO TURNYRAS

Kanados sporto apygardos uždaras golfo turnyras įvyks rugsėjo 19 d., sekmadienį, Golf Haven aikštyne, kuris yra septynios mylios į šiaurę nuo Bradford, netoli Gilford, Ontario, ant 89 kelio. Pradžia numatyta 11 val.

Varžybos bus pravestos vyrų (be ir su išlyginamaisiais smūgiais), moterų bei mergaičių, jaunių ir jaunučių klasėse. Visi dalyviai turi būti atlikę 1971 m. ŠALFASS registraciją.

Turnyro registracija bus galima atlikti aikštėje arba iš ankstp per apygardos vadovą: A. Nausėdas, 14 Jasmine Rd., Weston 490, Ontario. Tel. 416-743-9042.

AUŠROKŲ PELNAS PASKIRSTYTAS

Gegužės mėn. Toronte buvusio Kau[illegible] Aušros gimnazijų mokinių ir mokytojų suvažiavimo komitetas paskelbė renginio piniginę apyskaitą.

Pajamų iš viso gauta 4653 dol. — 4143 dol. registracijos mokesčio, 368 dol. pobūvio pajamų, 142 dol. loterijos pelno. Išlaidų susidarė 3017 dol. — 1180 dol. salės, orkestro nuoma, 1336 dol. vaišėms, 501 dol. organizaciniams reikalams. Susidarė 1635 dol. pelno.

Suvažiavimo dalyvių daugumos pageidavimu, pelnas paskirstytas šitaip: Vasario 16 gimnazijai 500 dol., JAV Lietuvių fondui 200 dol., Kanados Lietuvių fondui 200 dol., numatytam suvažiavimo leidinėliui 735 dol.

EUROPOS ČEMPIONAS

Vilnietis Kęstutis Šapka, 22 m. amžiaus, tapo Europos čempionu šuolio į aukštį varžybose. Šapka nugalėjo Helsinky, Suomijoje rugpiūčio 10-16 d. vykusiose Europos lengvosios atletikos pirmenybėse. Vilnietis pirmuoju bandymu įveikė 2 m 20 cm aukštį ir tapo čempionu, gavęs aukso medalį. Iki šiol Lietuvai aukščiausias apdovanojimas Europos pirmenybėse buvo sidabro medalis. Jis buvo įteiktas ietės metikei Birutei Zalogaitytei-Kalėdienei 1958m. Stockholme įvykusiose varžybose.

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO
KOOPERATYVAS "TALKA"
21 Main St. East, kamb. 203, tel. 528-0511

Darbo valandos:

pirmadieniais	9.30 — 5 v. p.p.
antradieniais	9.30 — 5 v. p.p.
trečiadieniais	9.30 — 5 v. p.p.
ketvirtadieniais	9.30 — 5 v. p.p.
penktadieniais	9.30 — 8 v. vak.
šeštadieniais	9.00 — 1 v. p.p.

Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais "Talka" uždaryta.

Mokame už:

depozitus	5%
šėrus ir sutaupas	6%
už vienų metų terminuotus indėlius	6½%
ir virš $10.0000 - 3 metams	7%

Duodame:

asmenines paskolas iš	10%
nekiln. turto paskolas iš	8½%

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Parduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš $2.500.000.

Taupyk ir skolinkis

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAUSIAME TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE **PARAMA**

MOKA	IMA
5½% už depozitus	
6% už šėrus (numatoma)	8% už asm. paskolas
6% už taupymo s-tas	
6½% už 1 m. term, dep.	8¼% už mortgičius
7% už 2 m. term. dep.	

Kapitalas virš keturių milijonų dolerių

ASM. PASKOLAS duodame iki $5.000 ir MORTGIČIUS pagal valdžios nustatytą normą — 66% įkainoto turto. VISŲ NARIŲ GYVYBĖ apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta).
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. • Telefonas LE 2-8723

DOVANOS ARTIMIESIEMS

PIGIAU... GERIAU... GREIČIAU...

Nežiūrint to, kad prekių kainos nuolat kyla, mūsų kainos iki šių metų galo pasilieka tos pačios.

Išnaudokite proga, pasiųsdami jau dabar dovanų siuntinuką savo artimiesiems į Lietuvą.

SIUNTINYS 1971 (3)

3¼ jardo puikios vilnonės angliškos eilutei medžiagos, 3 jardai vilnonės angliškos apsiaustui medziagos, 1½ jardo crimplene medziagos suknelei, vyriškas arba moteriškas nertinis, vyriškos arba moteriškos nailono arba vilnonės kojinės, vilnonė gėlėta arba su ornamentais skarelė, 20 geriausių angliškų cigarečių, 1 dėžė šokolado. Siuntinio kaina su muitu ir visoms persiuntimo išlaidoms yra $ 100.

SIUNTINYS 1971 (4)

Itališkas nailoninis vyriškas arba moteriškas lietpaltis, vilnonė angliška eilutei medžiaga, vilnonė medžiaga suknelei, medžiaga sijonui, vyriški išeiginiai nailono marškiniai, bliuskutė, šilkinė gėlėta skarelė, kaklaraistis, 1 dėžė šokolado. Siuntinio kaina su visomis išlaidomis $90.

Taip pat galime pridėti prie šių arba kitų siuntinių be jokių papildomų persiuntimo išlaidų daiktus, kurių klijentas *pageidauja. Šie yra labai vertingi ir reikalingi dalykai:* nailoninio kailio viršus apsiaustui $30, vilnonės gėlėtos skarelės $5, vyriški arba moteriški nertiniai $12, arba $18, nailono marškiniai, nailono lietpalčiai $11, crimplene medžiaga suknelei $9, ilgi vilnoniai šaliai $10, komplektas moteriškų nailono apatinių $7, komplektas vyriškų šiltų apatinių $12.50 ir kita.

BALTIC STORES LTD.,
(Z. Juras)
421 Hackney Rd., London, E. 2. England
Tel. 01 739 8734.

ŽEMELAPIS NEMOKAMAI

Taip, nemokamai. Tai sieninis Lietuvos žemėlapis, spausdintas keturiomis spalvomis, 24" x 20" formato.

Žemėlapyje sužymėti Lietuvos ežerai ir upės, miškai, miestai, miesteliai ir mažesnės gyvenvietės. Kiekviename lietuvio bute toks žemėlapis yra reikalingas ir būtinas, ypač ten, kur auga jauni lietuviukai — juk jiems ne tik reikalinga, bet ir smalsu smulkiau susipažinti su savo tėvų krašto geografija.

"Nepirklausoma Lietuva" šitą spalvota Lietuvos žemėlapį nemokamai išsiųs visiems naujiems laikraščio prenumeratoriams arba tiems, kurie suras naują NL prenumeratorių ir atsiųs prenumeratos mokestį.

Vadinasi, nemokamai gauti Lietuvos žemėlapį iš tiesų nėra sunku. Pakanka tik pakalbinti savo kaimyną laikraštį užsiprenumeruoti, atsiųsti prenumeratos mokestį, o mes bematant Jums išsiųsime žemėlapį.

Pasinaudokitė čia spausdinama anketa:

NL administracijai,
Nepriklausoma Lietuva
7722 George Street,
La Salle 690, Que.,
Canada.

Prašau man siuntineti Nepriklausomą Lietuvą šiuo adresu:

_____

_____

_____

Keturių spalvų Lietuvos žemėlapį prašau išsiųsti šiuo adresu:

_____

_____

_____

Pridedu $..... kaip 12 mėnesių prenumeratos mokestį.

Metinė NL prenumerata: Kanadoje $7.50, kitur $8.00.
Remėjo prenumerata $ 12.00.

BALTIC STORY PER RADIJĄ?

Žinomas Kanados rašytojas ir radijo pjesių autorius Len Peterson pradeda rašyti radijo vaidinimą apie baltiečių šeimą. Vaidinimo veiksmas vyksiąs dabartyje Kanadoje, o karo metų įvykiai būtų palikti fone. Tokį vaidinimą ateinančią žiemą per CBC radijo tinklą transliuoti sutikęs CBC kultūrinės programos redaktorius Robert Weaver.

Projektą finansuoja The Baltic Story komitetas Edmontone, kuriam vadovauja Algis J. Dudaravičius, kurio žodžiais, "projektu džiaugiasi visi Vakarų Kanados baltiečiai ir, gal būt, kai kurie Toronte, kurie nėra tikri dėl projekto praktiškumo".

The Baltic Story komitetas buvo sukurtas finansuoti didelį masinį vaidinimą apie Baltijos kraštus, tačiau numatytam dramaturgui Havardui atsisakius tokį vaidinimą rašyti, nuo pirmojo projekto buvo atsisakyta. Komitetas yra sutelkęs apie 2800 dol. lėšų.

ATSTOVAUS VLIKĄ

Romas Kezys atstovaus Vliką Bendruomenės rengiamose spaudos ir radijo dienose, rugsėjo 18-19 d. Tabor Farmoje, Michigane.

DAIL. A. TAMOŠAIČIO SODYBOJE KINGSTONE – ŠEIMININKAS SU SVEČIAIS. IŠ K. DAIL. TAMOŠAITIS, Dr. R. TANNER, DAIL. TAMOŠAITIENĖ, MAJ. V. PAUKŠTAITIS, DR. JŪRATĖ TANNER, BALSIENĖ, VIEŠNIA IŠ PARYŽIAUS, K. PAUKŠTAITIENĖ, A. VESELKIENĖ.

hamilton

PAGRAŽINTA PARAPIJA

Dalinai atremontuoti vietos liet. Vilniaus A. Vartų parapijos pastatai. Didžiausią dėmesį gavo J. Centro salė, kuri meniškai ir gražiai atnaujinta-perdažyta. Lankytoją jaukiai nuteikia, ir malonu apsižvalgyti.

Darbą atliko danų dažytojų bendrovė. Ta proga parapijos klebonas kvietė užsukti salėn visus parapijiečius ir pasivaišinti kavute bei skaniais pyragaičiais po kiekvienų pamaldų.

Salė dabar tikrai gražiai atrodo. Tik kažin ar nereikėtų uždengti kokia nors spalvota medžiaga balkono geležinę tvorelę, kad moterys drąsiau galėtų stebėti renginio vyksmą apačioje. Tai ir salę pagrąžintų. Zp.

PARAPIJOS BIULETENIS

Parapijos biuletenis, leidžiamas klebono prel. dr. J. Tadarausko, puošiamas liet. taut. juostelėm. Jame kalbama apie bažnyčios ir parapijos reikalus, spausdinama kolonijos žinių. Paskutiniuoju laiku pradėta talpinti ir viena kita nuotrauka.

Biuletenio rugp. 29 d. numeryje matome a. a. kan. Felikso Kapočiaus ir hamiltoniečio M. Griniaus nuotraukas. Po pastarąja parašyta: Leitenantas Marius R. Grinius, gimęs 1949 m. liepos 21 d., baigęs Royal Military College Kingstone (turi ekonomikos bakalauro laipsnį), paskirtas į penktąjį artilerijos pulką Kvebeke.

Biuleteny sužinome, kad serga J. Švabaitis, S. Vaikutis, J. Paliliūnas, P. Grybas ir kiti. Linkime greit pasveikti. Zp.

MOKSLO METAI

Vysk. Valančiaus šeštad. mokykloje mokslo metai pradedami rugsėjo 11 d., šeštadienį, St. Patrick mokyklos patalpose, kur ir praeitais metais buvo. (King ir Victoria g-vių kampas).

Į parengiamąjį (darželį) skyrių priimami nuo 4 mt., o į I skyrių nuo 6 mt. amžiaus.

Pamokos pradedamos 9,30 val., baigiamos 1 val., tik pirmąjį šešta-

TAUTOS FONDO HAMILTONO SK. VALDYBA, rugsėjo 18 d. Jaunimo Centre rengia Tautos šventės

minėjimą-šokius

Meninę programos dalį išpildys

MERGAIČIŲ CHORAS AIDAS,

ved. sol. V. Verikaičio.

Šokiams groja V. Babecko orkestras.
Loterija, laimės staliukai ir kt. staigmenos.

Pradžia 7 val. vak.

Valdyba

dienį mokiniai paleidžiami 12 val.

Tėvai prašomi visus mokyklinio amžiaus vaikus atsiųsti pirmąją dieną. Mokyklos vedėjas

TAUTOS ŠVENTĖ

Šį šeštadienį atnaujintoje Jaunimo Centro salėje minime Tautos šventę. Po trumpos oficialios dalies bus meninė programa, kurią išpildys Hamiltono mergaičių choras Aidas. Po jos, grojant V. Babecko orkestrui, galima bus linksmai praleisti laiką, mėginti laimę loterijoje, pasivaišinti prie turtingo bufeto.

Tautos Fondo Hamiltono sk. valdyba pirmame Hamiltono rudens parengime laukia gausaus mūsų kolonijos ir ap. lietuvių dalyvavimo, tuo pačiu paremiant mūsų laisvės kovą.

Pradžia 7 val. 30 min.

K. B.

calgary

KANADIETIS ANGLIJOJE

Calgario universiteto matematikos profesorius Kęstutis Šalkauskas su šeima 6 mėnesius leidžia D. Britanijoje, kur darbuojasi Southamptono universitete.

delhi

JUNGIASI VETERANAI

Pereitą šeštadienį, rugpiūčio 27 d., estų gražioje stovykloje Seedrioru vyravo veteranų federacijos kovos dvasia.

Estų veteranai sueijo ketvirtam suvažiavimui ir kartu pirmųjų savo vienetų tėvynei nuo priešų išlaisvinti 30 metų įkūrimo sukaktį paminėti. Minėjime dalyvavo daug atstovų iš artimų ir tolimų JAV ir Kanados vietų.

Malonu buvo matyti tarp jų ir lietuvių šaulių rinktinės grupę su savo vėliava, pirmininko S. Jokubaičio vadovaujamą. Tai vis stiprūs žingsniai sudaryti Baltų veteranų taip reikalingą federaciją. Sekmės ir dar daugiau šaulių kuopų.

Saulėtame kedrų slėnyje maršo garsų lydimas veteranų paradas su 100 vyrų buvo priimtas naujai paskirto konsulo J. Heinsoa su giliu susikaupimu.

Sekė kalbos ir sveikinimai, paminint laimėjimus ir nepasisekimus kovose. Pasižadėta ištikimai siekti laisvės okupuotai tėvynei.

Prie įspūdingo paminklo žuvusiems už tėvynę po pamaldų buvo padėti vainikai.

Vakare jaukioje pilnoje salėje įvyko meninė dalis su solisčių ir solistų gražiomis kariškomis dainomis.

Programai pasibaigus, suvažiavę praleido laiką tarpusavyje bendraudami ir linksmindamiesi.

Svečias

montreal

STAIGMENA GINTARUI

Bepakuojant paskutinius ansamblio instrumentus ir peržiūrint sąrašą reikiamų daiktų tokiai ilgai ir svarbiai kelionei po Vakarų Kanados apylinkes, mus pasiekė džiuginanti žinia, kad Montrealio lietuvių žvejotojų-medžiotojų klubas Nida paskyrė 50 dol. paramą.

Tai pirma organizacija, atsiliepusi į Gintaro prašymą paremti jų pastangas, lankantis Vakarų Kanadoje. Tikime, kad ir kitos organizacijos paseks gražiu Nidos pavyzdžiu. O Montrealio žvejotojų-medžiotojų klubo Nidos nariams ir valdybai reiškia nuoširdžią padėką Montrealio jaunimo ansamblio Gintaro vadovai, nariai ir tėvų komitetas.

KELIAUNINKAI

Savaitę laiko JAV atostogų metu praleido lasalietis Petras Klezas.

Lasaliečiai Albina ir Petras Styrai su dukterimis Rima ir Dana viešėjo pas Petro Styros brolį Clevelande, JAV, o grįždami aplankė ir A. Styrienės seserį Hamiltone. Kelionės metu Styrai turėjo progos išbandyti naują automobilį.

AR JAU TURITE GINTARO LAIMEJIMU BILIETA?

MONTREAL LITHUANIAN FOLK ENSEMBLE

"GINTARAS"

1	200.00 Dollar	
2	100.00 Dollar	
3	P. BALTUONIS	Wooden Sculpture
4	R. BUKAUSKAS	Picture
5	V. LAPINIENE	Picture
6	A. LYMANTAS	Picture
7	V. REMEIKA	Picture
8	O. SABLAUSKIENE	Picture
9	A. TAMOSAITIS	Picture
10	A. VAZALINSKAS	Picture
11	A. ZUBIENE	Picture

DRAWING — APRIL 29, 1972

Donation $2.00

CFMB RADIO 1410 MONTREAL

LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA

KIEKVIENA TREČIADIENĮ, 11 VAL. VAK.

PROGRAMOS VEDĖJAS

L. Stankevičius, 1053 Albanel Cr., Duvernay, P.Q. TEL. 669-8834

La Salle AUTOMOBILE INC.

366-7818

LAURENT DAIGNEAULT Président

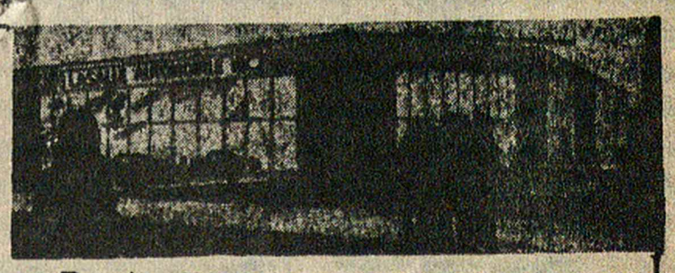

PARDAVIMAS

Imperial - Chrysler - Dodge - Charger
Coronet - Challenger - Swinger - Demon
Camions DODGE Trucks

7635 BOUL. LASALLE - LASALLE, QUE.

Mechanizuotomis priemonėmis įvairių markių ir kitų dalių reguliavimas. Išorės taisymas ir dažymas. Kreiptis: De La Verendrye Blvd.

Tel. 365-3364

ATLIEKAMI IVAIRŪS MŪRINIMO DARBAI IR VISOKERIOPI REMONTAI. CEMENTO, MEDŽIO DARBAI, GELEŽIES SUVIRINIMAS (WELDING). VYKSTU IR Į PROVINCIJĄ ONTARIO IR QUEBEKO.

M. Krauza

10167 48th Avenue, Montreal 477
Tel. 665-2278

Tony's Photo Studio

1920 FRONTENAC ST. — MONTREAL, P.Q.

PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS
SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAMS
IVAIRIOS PROGOS

TEL. 525-8971.
T. Laurinaitis

Jetté & Frères

VISKAS — MODERNIEMS NAMAMS

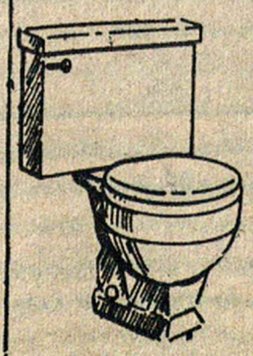

Visi kiti vandentiekio ir šildymo taisymai ir naujų įrengimai. Gaziniu priemonių pardavimas ir įrengimas. Atstovaujame Hydro-Quebec išnuomavimui karšto vandens tiekimą. Veltui įkainavimas.

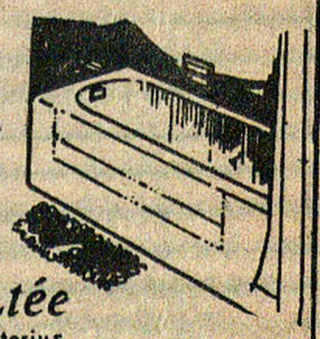

Jetté & Frère Ltée

Plumbing & Heating kontraktorius.

140-2e AVENUE - 366-0330

CIL DAŽAI — LOBIS

PAS

QUINCAILLERIE DE LASALLE HARDWARE

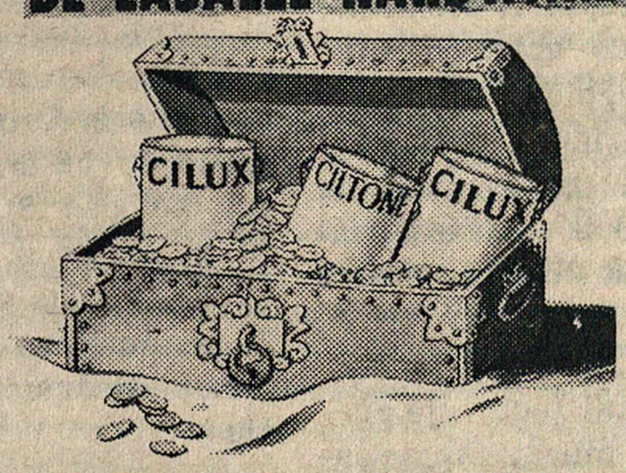

FLAT ENAMEL

$9.25

Lengvai dengia vienu dažymu. 1000 spalvų pasirinkimas. Teptukai ir voleliai plaunami vandeniu.

Tik 8.75 dol.

Ypač aukštos kokybės dažai. Pusiau matiniai vidui ir pusiau blizgantys laukui.

Tik 5.50 dol.

DE LASALLE HARDWARE
W. Theroux prop.
7688 Edouard, La Salle. Tel. 365-0470
(kampas 6 Ave.)

Dr. J Frison, B. Sc., D. C.
Chiropraktikas
1202 St. Joseph Blvd. East
Montreal (kampas de la Roche).
Tel.: 523-3525
Atdara: nuo 9 iki 1 val. ir nuo 4 iki 9 val. vak.

Dr. E. Andrukaitis
832 St. Joseph Blvd. E.
(kampas St. André)
TEL. 522-7236.

Dr. V. Giriunienė
Dantų gydytoja
5330 L'Assomption Blvd.
Montreal.
Tel.: 255-3535

Dr. A. O. Jaugelienė
Dantų gydytoja
1410 Guy St. pirmas aukštas, 11-12 kambarys
Tel: 932-6662; namų 737-9681.

Dr. J. Mališka
Dantų gydytojas
1440 St. CATHERINE Street W., Room 600
Tel: 866-8235, namų 488-8528.

Dr. A. S. Popieraitis
B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S.(c).
Medical Arts Building,
1538 Sherbrook St. West, Tel. 931-3275
Suite 215, Montreal 109, Que.

ADVOKATAS
J.P. MILLER, B.A., B.C.L.
168 Notre Dame Street E. Suite 205.
Tel: 866-2063; 866-2064.

NOTARAS
J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.
Sun Life Building. Suite 2001.
Tel. 866-1359.

ADVOKATAS
R.J. Išganaitis, BA, BCL
BIEGA, BEAUREGARD, VALADE & IŠGANAITIS
INSURANCE EXCHANGE BUILDING
276 ST. JAMES ST. WEST – SUITE 525 MONTREAL 126.
Tel: 842-1126, namų 674-7038

ADVOKATAS
B.K. Schneider, BA, BCL
DORCHESTER TOWERS
555 DORCHESTER BLVD. W
SUITE 1616
PHONE 871-1224
RES. 486-3361
MONTREAL 128, QUE.

Universal Cleaners & Tailors
B. KIRSTUKAS
239 FOURTH AVENUE
(at Wellington St.)
Tel. 769-2941
Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsakymus, vyriškus paltus, kostiumus ir kelnes. Aukštos kokybės medžiagos.

montreal

MUZIKOS STUDIJA PRADEDA DARBĄ

E. Kardelienės muzikos studijoje pamokos prasideda pirmadienį, rugsėjo 13 d. Priimami ir nauji mokiniai.

PAAUKŠTINTAS PAREIGOSE

Vukas R. Akstinas paskirtas Eatono bendrovės radijo ir televizijos reklamų skyriaus vedėju — production manager.

Literatūros studijas baigęs McGill universitete Montrealyje, Vukas Akstinas yra atkreipęs Kanados ir lietuvių spaudos kritikų dėmesį kaip jaunas gabus poetas. Eaton bendrovės reklamų skyriuje V. Akstinas tarnauja vienerius metus.

SUŽIEDUOTUVĖS

Londone, Ont., gyvenanti A. Naruševičiūtė susižiedavo su dantų gydytoju K. Ambrozaičiu, kuris šiuo metu gyvena Halifakse, N. S.

Abu jaunieji yra buvę montrealiečiai. Sutuoktuvės įvyksiančios spalio 9 d. Londone.

SVEČIAVOSI LIETUVOJE

Šią vasarą kelios turistų grupės iš Montrealio skrido aplankyti Lietuvą. Rugpiūčio 23 d. Kanadon grįžo paskutinioji turistinė grupė, kurioje dalyvavo ir keli lietuviai — Petras Jokšys, Juozas Naruševičius, K. ir A. Mikėnai, Antanas Puras.

Turistai Lietuvoje praleido 12 dienų. Apgyvendinti Gintaro viešbutyje, jie vadovų lydimi aplankė Druskininkus, Trakus, Alytų ir kitas vietas, kur turistai iš Vakarų paprastai vežami. Leningrade grupė grįždama praleido dvi dienas.

Su žmona redakcijoje po viešnagės Lietuvoje apsilankęs Antanas Puras pasakojo savo įspūdžius. Keleta kartų taksiu iš Vilniaus lankęsis Kaune, kur gyvena jo broliai ir motina. Trukdymų tam nebuvę. Be to, aplankęs ir savo gimtinę Rumšiškes, kur prie savo gimtojo namo, dabar atsidūrusio Kauno marių pakrantėje, su savo motina nusifotografavęs.

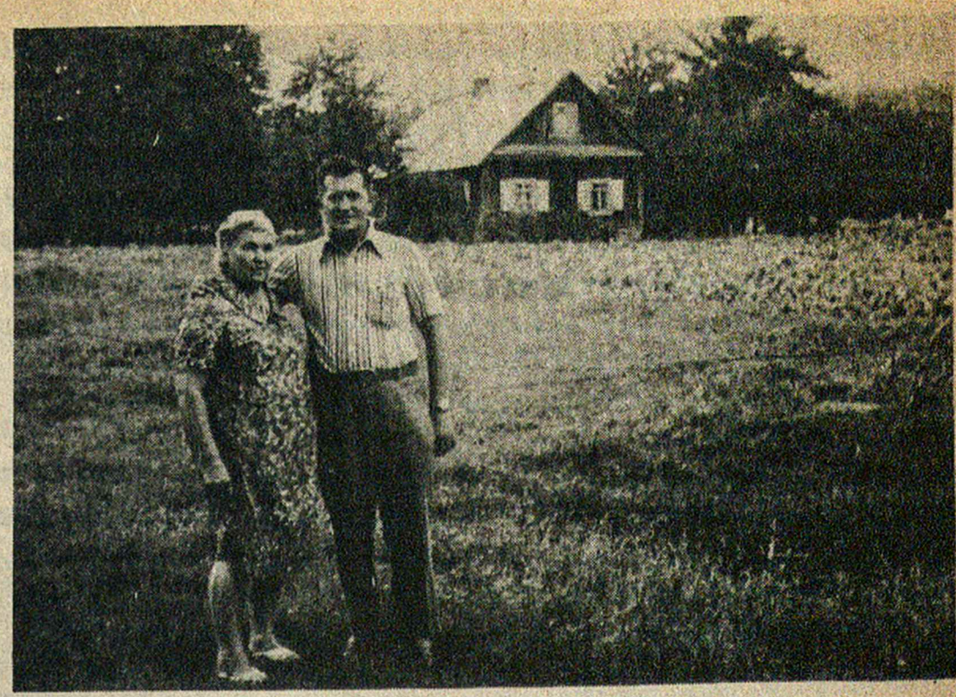

MONTREALIETIS ANTANAS PURAS SU KAUNE GYVENANČIA MOTINA MARIJA PURIENĖ PRIE GIMTOJO NAMO RUMŠIŠKĖSE

PANORAMA

ŽUVĘS ALPINISTAS

Liepos 8 d. Petrašiūnų kapinėse ties Kaunu palaidotas liepos mėn. pradžioje Tianšanio kalnuose žuvęs Konstantinas Zubovas, M. K. Čiurlionio anūkas. Jis buvo Lietuvos alpinistų rinktinės narys, įvykdęs ne vieną žygį, kopiant į kalnus Kaukaze ir kitur. Petrašiūnų kapinėse palaidota ir daugiau lietuvių alpinistų. (E)

NAUJI NARIAI

Į Lietuvos kompozitorių sąjungą priimti keturi nauji nariai: 38 m. amžiaus muzikologė folkloristė Laima Burkšaitienė, 58 m. amžiaus muzikologas Stasys Yla, 37 m. amžiaus kompozitorius Vladas Švedas ir 27 m. amžiaus kompozitorius Giedrius Kuprevičius.

MOKSLININKAI PARYŽIUJE

J. Požela, puslaidininkių fizikos instituto direktorius Vilniuje, yra skaitęs paskaitas Sorbonos universiteto profesoriams Paryžiuje. Neseniai į Prancūziją atvyko minėto instituto karštų elektronų sektoriaus bendradarbis Vyt. Bareikis. Jis buvo pakviestas į Paryžiuje atidarytą jaunųjų Prancūzijos-Sovietų Sąjungos fizikų mokyklą.

PAS KONSERVATORIUS

Kęstutis Miklas ir Helen Kulber liepos 22 d. buvo pakviesti ir dalyvavo New Yorko konservatorių partijos klubo pasitarime.

Buvo aptarta prezidento Nixono planuojama kelionė į Raudonąją Kiniją, iš to galimos pasekmės ir nacionalistinės Kinijos Taivane atei tie padėtis Jungtinėse Tautose.

PARUOŠTA DOKUMENTACIJA

Dr. Bronis Kaslas jau baigė paruošti Ribbentropo-Molotovo sąmokslo prieš Rytų Europą ir

A † A

JUOZUI AMBRASUI mirus, jo liūdinčią žmoną mielą ponią Ambrasienę, netekusią mylimo vyro, ir visus artimuosius šio didžio skausmo valandoje nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

Kibirkščių ir Vilgalių šeimos

Musu Kredito Unijos nariui

A † A

JUOZUI AMBRASUI

mirus, jo žmonai Katerinai, giminėms ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia

Montrealio Lietuvių Kredito Unijos Lito Valdyba

Lietuvą dokumentų rinkinį su reikalingų dokumentų atitinkamais paaiškinimais. Dr. Kaslas savo darbą pateikė Vliko valdybai susipažinti. Rasta, kad autorius įdėjo labai daug kruopštaus darbo ir leidinį gerai paruošė. Jis turės apie 400 psl. Jam išleisti ieškoma leidėjo. E.

VALIŪNO — BARZDUKO POKALBIAI

Stasys Barzdukas, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininkas, liepos-rugpiūčio mėn. dėstęs lituanistinius dalykus Fordhamo universitete, lankėsi pas Vliko pirmininką dr. J. K. Valiūną ir su juo, taip pat ir su Vliko vicepirm. J. Audėnu turėjo ilgesnius pasikalbėjimus.

Nuoširdžių pokalbių metu buvo paliesti įvairūs abiejų veiksnių vadovams rūpimi klausimai. S. Barzdukas daugiau sielojosi lituanistiniais klausimais, ypač Fordhamo universitete susidūrus su lituanistikos studentais. Studentai buvę menkai paruošti tiek jų šeimų, tiek ir žemesniųjų lituanistinių mokyklų. Tiems studentams teko dėstyti pačius elementariausius dalykus iš lietuvių kalbos ar istorijos. Barzduko nuomone, į tai tektų kreipti dėmesį ir ieškoti priemonių tai negerovei atitaisyti.

Laisvų pasikalbėjimų metu buvo paliesta praktikoje besireiškianti Vliko ir PLB veikla ir abiejų veiksnių bendradarbiavimas. Pripažinta, kad PLB valdyba ir įvairių kraštų Bendruomenių vadovybės jau visa eilė metų darniai ir sutartinai bendradarbiauja su Vliku.

Dar esama sunkumų JAV, kur Bendruomenės vadovybė ir Alta nėra suradusios bendros veiklos bei darbo padalos formų. Tiek St. Barzdukas, tiek ir dr. J. K. Valiūnas vertina JAV Bendruomenės ir Altos pastangas, pasireiškusias naujų bei naudingų pasitarimų metu. E.

TRUMPAI

— Nepasiekus tarptautinio susitarimo, transatlantinio skridimo kainos keleiviams nuo 1972 m. pradžios nebebus kontroliuojamos. Prileidžiama, kad abipusis skridimas tarp Amerikos ir Europos kainuosiąs truputį daugiau 200 dol.

— Sovietų premjeras A. Kosyginas žada šių metų pabaigoje lankytis Kanadoje. Oficialų vizitą Kanadai ateinančiais metais darys JAV prezidentas Niksonas. Spalio mėnesį Kanadą ir JAV lankys Jugoslavijos Tito.

— Doriono telefono stoty įvykęs dinamito sprogimas padarė apie 400 tūkstančių dol. nuostolio. Dorionas yra apie 40 mylių į vakarus nuo Montrealio.

NIDOS KLUBO GEGUŽINĖJE. CENTRE NIDOS PIRMININKAS J. ŠIAUČIULIS

DARBŲ ANGOJE

ATKELTA IŠ 1 PSL.

kultūrinis lietuvių gyvenimas Vokietijoje būtų daug skurdesnis. Stiprindama Vokietijos lietuvius, gimnazija stiprina ir visos išeivijos lietuvius.

Statant bendrabutį, reikia sutelkti ir nemažai savų lėšų. Darant tokio masto investacijas, visuomet dera pagalvoti ir apie tolimesnę ateitį.

Dabartinė Romuvos sodyba, kuri yra Vokietijos LB nuosavybė, apima arti 5 ha žemės sklypą, kurio didelę dalį užima parkas su medžiais ir krūmokšniais, pievelėm, sporto aikštėm ir tvenkiniu. Ji buvo 1953 m., kartu su esančia sena pilim (bendrabučiu), už 150 000 markių nupirkta (pridedant dar tokią pačią sumą pilies pritaikymui bendrabučiui). 1956 buvo pastatytas naujas klasių pastatas, kainavęs 818 487 markių. Lietuvių jam sutelkta 236 518 markių. Šiais metais federalinės vyriausybės pinigais buvo pastatytas būtinai reikalingas transformatorius, kainavęs 40 000 markių, kuris aprūpina visą sodybą reikiama elektros srove.

Įsigyto turto vertė dėl žemės kainos kilimo labai padidėjusi. Ji yra keleriopai didesnė, negu sklypą perkant. Huettenfeldas, prieš 15 metų dar tam tikra prasme užkampis, už 10 metu bus pirmos rūšies gyvenamasis rajonas. Prie šio kitimo prisideda du dalykai. Viena, ir čia Vokietijoje jaučiama aiški žmonių traukimosi iš miestų centrų į užmiesčius gyventi tendencija ir, antra, pravedimas nepaprastai gero kelių tinklo. Miestelio pašonėje (dsikoncentravusi didelė pramonė Heidelbergo-Mannheimo-Ludwigshafeno trikampyje yra sutraukusi didelį skaičių darbininkų. Jie pamažu sklaidosi į anksčiau apleistas ir dar kaimiškas sritis, ieškodami sau ramesnių gyvenviečių. Apylinkės kelių tinklas paskutiniaisiais metais buvo patobulintas. Šone už 3 mylių buvo pravesta nauja autostrada, kitam, taip pat už 3 mylių eina senoji. Pastatyta visa eilė naujų greitkelių. Taip kad miestai pasiekiami greitai: Heidelbergas per 20 min., Mannheimas — 20 min., Darmstadtas — 30 min., Frankfurtas — 60 min. Visi šie miestai yra ne vien tik pramonės miestai, bet ir universitetiniai miestai, bei pilni įvairių kitų aukštesnių ar žemesnių mokyklų.

Pastačius šioje vietoje naują bendrabutį, turėsim aukštos vertės sklypą, esantį palankioje vietoje, turėsime moderniškus, atitinkančius šiuos laikus pastatus. Taigi čia daromos investacijos, ir ūkiniu žvilgsniu žiūrint, yra prasmingos ir jokiais būdais nenuostolingos. Atpuolus reikalui užsienyje turėti savo gimnaziją, Romuvos sodybą bus galima panaudoti įvairiausiems kultūriniams tikslams, kaip, pvz., studijų centrui su archyvais ir bibliotekom, stovykloms, suvažiavimams.

Nežiūrint vokiečių vyriausybės paramos, negausūs Vokietijos lietuviai nepajėgs suaukoti reikiamos sumos. Kadangi ši vieta tarnauja ir tarnaus viso pasaulio lietuvių kultūriniam reikalam, drįstame prašyti ir visų paramos. Į lietuvius buvo ir bus kreipiamasi, prašant paremti įvairius dalykus ir sumanymus.

Daug kam ir šis prašymas gali atrodyt kaip šimtai kitų. Tiesa, kad jis nėra išskirtinas iš visų, betgi ir skiriasi nuo daugelio kitų. Pastato reikalingumas — tai ne kieno nors sugalvotas dalykas, bet pačio gyvenimo iššaukta būtinybė. Jis garantuos tolimesnę sėkmingą vienintėlės laisvajame pasaulyje esančios lietuvių gimnazijos darbą. Sudėti pinigai netarnaus kokiam abejotinos vertės momento reikalui, bet bus, ilgainiui žiūrint, investacija, siekianti pratęsti savo tautinį gyvastingumą. Pastatas bus ne šaltas, nepaliečiamas ir niekam nereikalingas akmuo — jame pulsuos gyvenimas. Naujas bendrabutis tai ne mirštančios lietuvių tautos dalies paminklas, bet gyvos, gyventi norinčios ir gyventi pasiryžusios tautos simbolis.

Savo aukas siųskite per Balfą, Kanados LB šalpos fondą, arba tiesiog Vasario 16 gimnazijai, 684 Lampertheim-Huettenfeld, Romuva. Jonas Lapas

KRONIKA

ŠAUKIAMAS METINIS SPAUDOS BENDROVĖS „NEPRIKLAUSOMA LIETUVA" SUSIRINKIMAS

Pranešame, kad Spaudos Bendrovės „Nepriklausoma Lietuva" šėrininkų-akcininkų visuotinis susirinkimas yra šaukiamas 1971 M. SPALIO 2 D., 2 VAL. P.P.

Nustatytą valandą nesusirinkus kvorumui, po valandos susirinkimas bus laikomas teisėtu nežiūrint dalyvių skaičiaus.

Vieta: Montreal, Aušros Vartų salė, 1465 rue de Seve, Montreal 20, P. Q.

Dienotvarkė:

1. Susirinkimo atidarymas,
2. Prezidiumo rinkimas,
3. Mandatų komisijos rinkimas,
4. Praėjusio susirinkimo protokolo skaitymas,
5. Valdybos ir Direktorių pranešimai apie darbus,
6. Revizijos komisijos pranešimas,
7. Diskusijos dėl pranešimų,
8. Valdybos Direktorių ir Revizijos komisijos rinkimai.
9. Einamieji reikalai ir sumanymai.
10. Susirinkimo uždarymas.

Visi šėrininkai-akcininkai kviečiami dalyvauti. Kas negalėtų dalyvauti, gali siųsti įgaliojimą kurio nors asmens vardu, bet turinčio šėrą ir galinčio dalyvauti susirinkime. Tuo tikslu yra duodamas Spaudos Bendrovės „Nepriklausoma Lietuva" adresas:

Spaudos Bendrovė „Nepriklausoma Lietuva"
7722 George Street,
LaSalle, Montreal Canada.

Šiuo adresu atsiųsti įgaliojimai bus perduoti tiems asmenims, kurių pavardės bus įrašytos į įgaliojimus.

Valdyba.

Įgaliojimas:

Aš pasirašęs, ...

gyvenąs .....

turįs šėrų Nr. Nr. .....šiuo įgalioju

..... atstovauti mane Spaudos Bendrovės „Nepriklausoma Lietuva" šėrininkų 1961 metų visuotiniame susirinkime.

.....
(parašas)

Data.

APSIDRAUSK!
ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.
SAVARANKIŠKAS AGENTAS
P. ADAMONIS
Chartered Insurance Broker
Su teise dirbti QUEBEC'O ir ONTARIO provincijose
3907 A Rosemont Blvd., Montreal 408, P.Q. Tel. 722-3545
Sekr. M. Arlauskaitė, tel. 722-3986.

Spalio 2 diena,

nepriklausoma lietuva

švenčia **30** metų amžiaus sukaktį!

MINĖJIMAS – VAKARIENĖ
įvyks Aušros Vartų salėje.

BUS LABAI ĮDOMI PROGRAMA, LAUKIAMA DAUG VIEŠNIŲ IR SVEČIŲ IŠ KITUR.

Smulkiau – kitą savaitę!

LANKOSI EUROPOJE

Architektas dr. Jurgis Gimbutas su žmona šiuo metu lankosi Europoje, kur, be kitų kraštų, žada aplankyti Skandinaviją. Dr. J. Gimbutas Europoje lankysis etnografijos muziejuose, susitiks su tos srities mokslininkais.

Vokietijoje S. ir J. Gimbutai aplankys majorą Romą Leimoną, tarnaujantį JAV kariuomenėje. R. Leimonas yra Stasės Gimbutienės sūnus.

KUN. P. ČIŽAUSKAS AMERIKOJE

JAV šiuo metu lankosi dabartinės Jonavos parapijos klebonas kun. P. Čižauskas, Romoje baigęs teologijos ir archeologijos mokslus.

Tai antras kunigas po karo aplankęs Ameriką.

STRAIPSNIS AL. GIMANTO

NL praeitos savaitės laidos pirmojo puslapio straipsnio "Ponai čia ir anapus" autorius yra nuolatinis NL bendradarbis laikraštininkas Al. Gimantas.

Rugpiūčio 25 d. laidoje po pirmojo puslapio nuotrauka iškrito įrašas. Nuotraukoje buvo atvaizduotas buv. karo muziejaus Kaune bokštas. Dabar tose patalpose yra kultūros muziejus.

Rugsėjo 1 d. laidoje, 5 psl. straipsnis "Gaisras Vilniaus universiteto bibliotekoje" yra perspausdintas iš Į Laisvę žurnalo.

Dėl spaustuvės techniškos kaltės visais šitais atvejais "iškrito" eilutės. Foto laboratorijos darbuotojai yra prancūzai kanadiečiai, lietuviško teksto jie nesupranta ir todėl kartais įvyksta nemalonių klaidų. NL redakcija deda visas pastangas, kad panašios klaidos ateityje nepasikartotų.

Skaitytojų ir autorių atsiprašome.

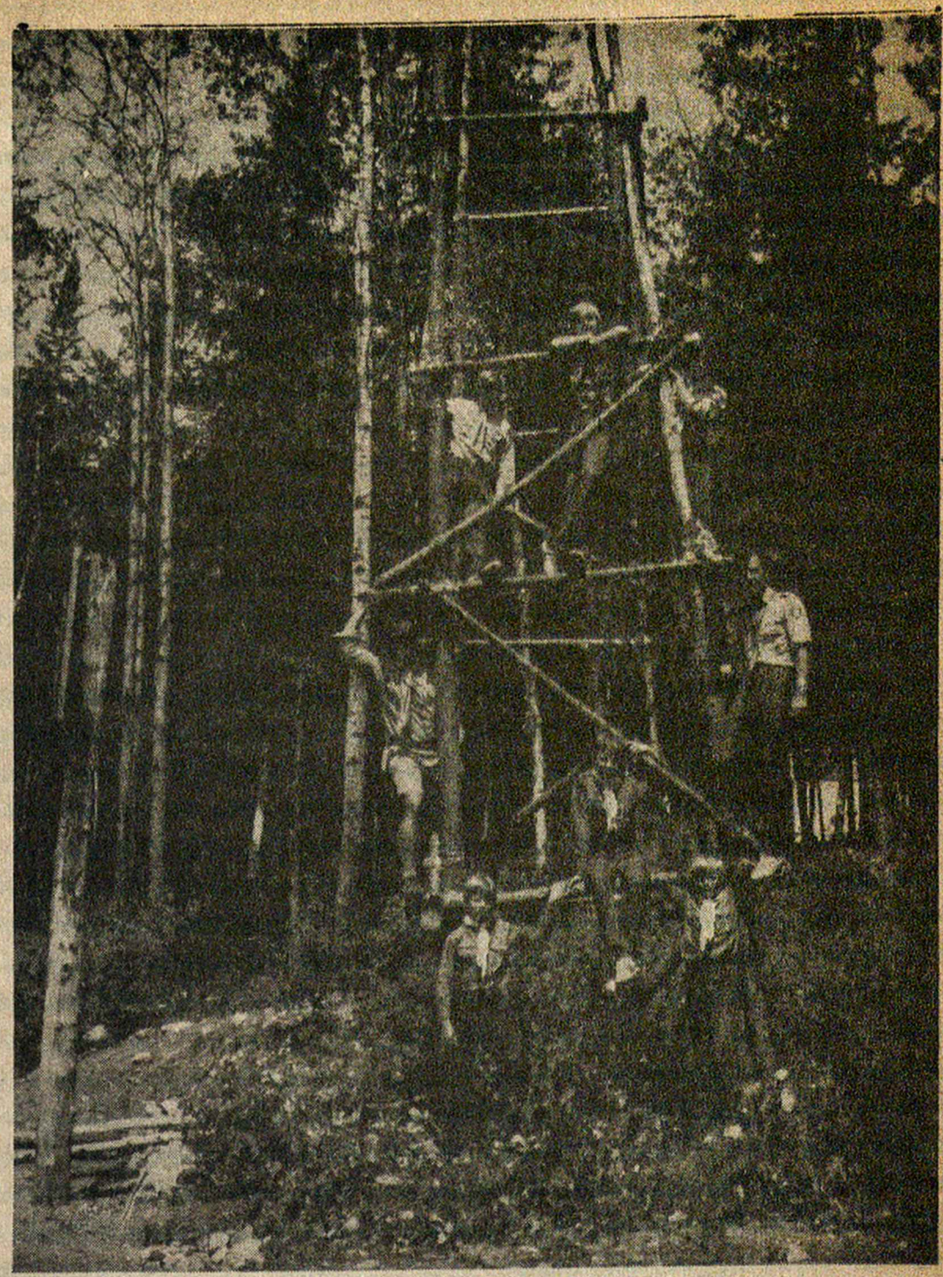

MONTREALIO LIET. SKAUTŲ PASTATYTAS BOKŠTAS BALTIJOS STOVYKLAVIETĖJE

Žemiausios kainos!
MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.
DRAUDIMO AGENTŪRA
6695 — 35th Avenue, Montreal 409
TEL. 727-3120 Namų 376-3781
Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.
Agentūra veikia nuo 1945 m.
Komercinio, privataus turto, automobilių, atsakomybės, gyvybės draudimas

LITAS
Montrealio Lietuvių Kredito Unija
1465 DE SEVE STREET, MONTREAL 205, QUE.
Telefonas: 766 5827

MOKA UŽ:		DUODA PASKOLAS:	
Einamąsias s-tas	5.0%	Asmenines	8.5%
Taupomąsias s-tas	6.0%	Nekiln. turto	8.75%
Term. ind. 1 metams	6.25%	Čekių kredito	9.0%
Term. ind. 2 metams	6.75%	Investacines	nuo 9.0% iki 12%
Duoda nemokamą gyvybės apdraudą iki $2,000 už taup. s-tos sumas.		Nemok. gyvybės apdr. iki $10.000 už paskolos sumą.	

Kasos valandos: 1465 De Steve St., sekmadieniais nuo 10.30 iki 12.30 v., darbo dienomis — nuo 10 iki 3 val. kasdien, išskiriant šeštadienius; vakarais — trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

3907 Rosemount Blvd., tel. 722-3545: dieną — penktadieniais nuo 1 iki 6 val. ir vakarais — pirmad., trečiadieniais ir penktad. nuo 7 iki 9 v.

Sekmadieniais nedirbama vasarą nuo birželio 15 d. iki rugsėjo 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.

nepriklausoma lietuva

Nepriklausoma Lietuva is published weekly by The Independent Lithuania Publishing Company at 7722 George Street, La Salle 690, P.Q. R. E. Maziliauskas, Editor. F. P. Paukstaitis, Bus. Manager. Second Class Mail Registration No. 1952. Return postage guaranteed. Postage paid at Lachine, P.Q.

Bendradarbių ir korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai atitinka redakcijos ir leidėjų nuomonei. Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos nuožiūra. Neišspausdinti rankraščiai autoriams grąžinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį leidykla ir redakcija neatsako.

Metinė prenumerata Kanadoje $7.50, visur kitur $8.00. Atskiras numeris 25¢. Rėmėjo prenumerata $12.00. Adreso pakeitimas 25¢.

Redakcijos ir administracijos adresas:
7722 GEORGE STREET, LA SALLE 690, P.Q.
Tel. (514) 366 6220